

STRIPSCHRIFT

NUMMER 66 PRIJS HFL.2,25/BFR.35

VERSCHIJNT MAANDELIJKS JUNI 1974

Franquin's monsters Guust-gags

interview met **FRANQUIN**

GO 2.25

vierde deel
de Wonderen van Mu

DICK MATENA

over
de Macaroni's

Franquin

NIEUWE UITGAVES:

THE FREAK BROTHERS #3..... FL. 3,80

ILLUSTRATIE #6 UITGAVE REAL FREE PRESS..... FL. 5,00

- REPRINTS
- 1 CRYPT OF TERROR
 - 2 WEIRD SCIENCE
 - 3 SHOCK SUSPENSTORIES
 - 4 THE HAUNT OF FEAR
 - 5 WEIRD FANTASY
 - 6 CRIME SUSPENSTORIES

FL. 4.00 P/ST.

ONDER VOORBEHOUD: 2 NIEUWE BOEKEN

PRIS.
± 17,50

VAN

PHILIPPE DRUILLET

THE SPIRIT

THE SPIRIT #1 EN 2..... (UITGAVE KITCHEN SINK ENTERPRISES)..... FL. 3,00 P/ST.
THE TABLOID SPIRIT..... FL. 15,00

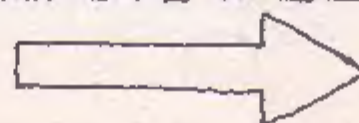

DRAJIS LUSTHOFSTR. 74

ROTTERDAM_KRALINGEN TEL.: 010_118947

WIJ ZIJN MET VAKANTIE VAN 3 JUNI

GEOPEND VAN 9.00 TOT 18.00 UUR
VRIJDAGAVOND TOT 21.00 UUR
'S MAANDAGS DE HELE DAG GESLOTEN

TOT 17 JUNI

DE BESTE EN NIEUWSTE STRIPS EN
ALLE TIJDSCHRIFTEN ALTIJD IN VOORRAAD
BY **bruna**. OOK IN ONZE STATIONS
BOEKHANDELS EN KIOSKEN **EN**, IN
ONZE WINKELS DIE NOG **ILA** HETEN
volop strips in de meer
dan 100 filialen van
bruna b.v.*

strips uit india

exclusieve import:
STRIPWINKEL

drukwerk

mauritskade 113

amsterdam oost

open: dins t m za 13-19u.

strips van onsterfelijke
verhalen uit de mytha-
logie en geschiedenis
van India.

+ in kleur
+ 32 pagina's
+ engelse taal
+ f 1,50 p st
30 titels
voorradig

POSTVERKOOP
bestel per giro
3124786 minstens
10 ex tege-
lijk

ABONNEMENT STRIPSCHRIFT

Abonnementen op Stripschrift die in de loop van dit abonne-
mentsjaar worden opgegeven
kunnen slechts voor een even
aantal maanden worden af-
gesloten. U kunt dan van
het (jaar)abonnementsgeld
f 22,50 voor iedere twee
maanden f 3,75 aftrekken.
Abonnementen dienen opge-
geven te worden via giro
209948 tnv Stripschrift, post-
bus 1167, Rijswijk zh.

JUNI 1974 NUMMER 66

STRIPSCHRIFT

uitgegeven door Kommiks BV
i. o. voor

**HET
STRIPSCHAP**

Nederlands centrum voor be-
langstellenden in strips, goed-
gekeurd bij Koninklijk Besluit
van 30 september 1968.

Doel: de waardering bevoor-
deren voor strips in het algemeen
en Nederlandse strips in het
bijzonder.

Uitgeverij Kommiks BV i. o. ,
Dr. Junghuhnstraat 33, postbus
1167, Rijswijk zh;
NIEUW TELEFOONNUMMER:
070-941291

STRIPSCHRIFT IS VERKRIJGBAAR:

via een abonnement (jan t/m
dec) à f 22,50; giro 209948
tnv Stripschrift, uitg. van Kom-
miks BV i. o. , postbus 1167,
Rijswijk zh;
via een lidmaatschap/abonne-
ment van Het Stripschap à
f 30,-; giro 1513000 tnv de
Penningmeester van Het Strip-
schap te Amsterdam;
in de losse verkoop à f 2,25.

DISTRIBUTEUR pour la France:
Falatoff.

REDAKTIE: Kees de Bree, Rob
van Eijck, Sandra Griffioen,
Martin Wassington.
Dr. Junghuhnstraat 33, Rijswijk
zh, NIEUW TELEFOONNUMMER
070-941291.
NIEUWSREDAKTIE: Kees de
Bree, Martin Wassington.
Kinkerstraat 59", Amsterdam,
t. a. v. Kees de Bree.

VORMGEVING: Sandra Grif-
fioen, Peter de Raaf.
ADVERTENTIE-AKWISITEUR:
Peter de Raaf, 010-118947.
VASTE MEDEWERKERS: Hans
van den Boom, Waldo van
Dreven, Reinolt Duerings,
Evert Geradts, Wim van Hel-
den, Nico Noordermeer.
Aan dit nummer werkten ver-
der mee: Paul v. d. Linde,
Hans Matla, Jan de Rooij.

INHOUD:

FRANQUIN: 'Ik laat Guust voor me knutselen!'	4
Uitgebreide Franquin-bibliografie	10
Guust-gags	12
Franquin-monsters	16
Vervolg Franquin-bibliografie	18
Vierde deel 'De Wonderen van Mu'	19
Ruiladvertenties + Bestuursmededelingen	21
DICK MATENA: 'Er zijn nog steeds te weinig 'Er zijn nog steeds te weinig voetbalstrips'	22
WILLEISNER, de Shakespeare van de strip	24
Nieuws	29

SUMMARY

Stripschrift 66 vous offre un
dossier Franquin avec un
article, un interview, des
monstres par ici et par là, et
une reprise de quelques gags
de publicité pour Philips.
Ensuite il y a un article sur
le 'Spirit' de Will Eisner, et
un interview avec Dick Matena
sur les B. D. 'football'.

Stripschrift 66 offers you quite
some information about Fran-
quin, with an article, an
interview, some of his mon-
sters and some publicity-gags,
he made for Philips.
Furthermore there is an article
about The Spirit created by
Will Eisner, and an interview
with Dick Matena about
football-comics.

OPMERKZAAMHEID EN FANTASIE

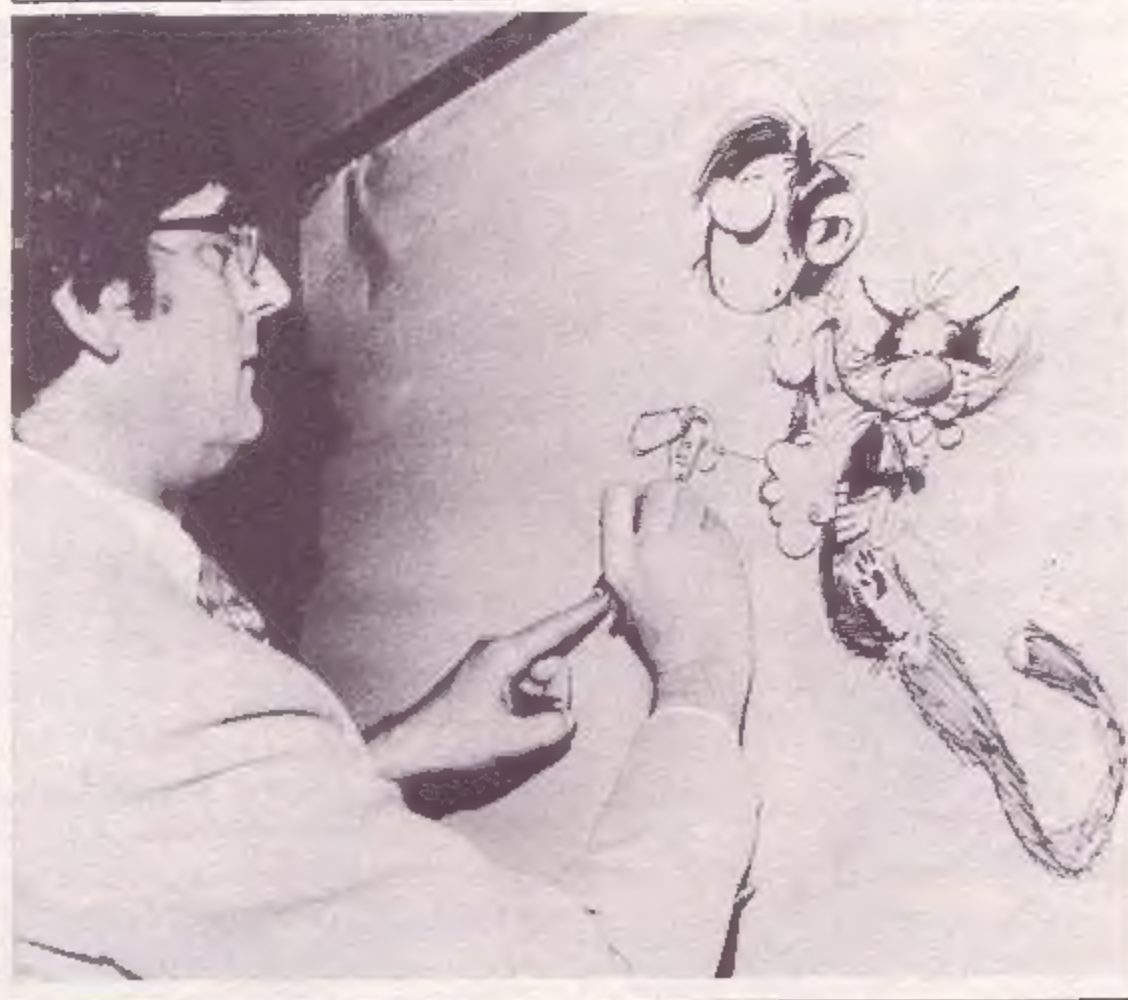
Wat mij altijd opviel, toen ik vroeger Robbedoes-verhalen las, getekend door Franquin, was, dat er in de tekeningen een snelle actie gesuggereerd werd. Daarom vond ik het toen moeilijk om meer dan twee Robbedoes-verhalen achter elkaar te lezen. Dat was erg inspannend. Nog steeds ben ik van mening, dat je niet te veel Robbedoes-verhalen of Guust-albums achter elkaar moet lezen. Het is erg inspannend als je alle details van de tekeningen goed in je op wilt nemen en als je het verloop van het verhaal goed wilt volgen. Franquin is hier inderdaad meester in, zijn opmerkingsgave is erg groot. Kijk maar eens naar de achtergronden van de gags van Guust na 507; hier begint Franquin de achtergronden zelf te tekenen. De achtergronden zijn veel voller. Zelf vindt Franquin dat hij af en toe te drukke achtergronden maakt; hij wil de achtergronden namelijk optimaal benutten om de gag tot zijn recht te doen komen. Niet alleen in het tekenen van achtergronden is Franquin erg goed, ook de manier waarop hij dieren tekent, vind ik erg leuk. Daaruit blijkt dat hij een dierenliefhebber is. De kat van Guust is daar een erg goed geslaagd voorbeeld van. Ook de koeien die Franquin tekent, zijn goede karikaturen. Er zijn dan ook tekenaars die, als ze een koe moeten tekenen in een humoristische strip, dit doen op dezelfde manier als Franquin.

Volg het bloedige spoor

Franquin heeft trouwens ook een aantal merkwaardige menselijke karikaturen op papier gezet: de Graaf van Rommelgem, Z, de burgemeester van Rommelgem. Elk van deze figuren heeft wel zijn eigenaardigheden: de Graaf is verwoed uitvinder, Zwendel waant zich geniaal, de burge-

meester houdt ervan ellenlange redevoeringen af te steken. Al deze figuren wijzen trouwens op de grote fantasie van Franquin. Het meest sprekende voorbeeld daarvan is wel de Marsupilami, dat wonderbaarlijke diertje. Telkens doet 'ie ons weer versteld staan. De Marsupilami is het meest perfecte dier. Steeds weer in de

Franquin bezig met Guust en z'n kat

loop van de Robbedoes-serie vond Franquin nieuwe mogelijkheden voor de Marsupilami: hij liet hem praten (als een papegaai), gaf hem de mogelijkheid onder water te leven. Andere voorbeelden van de grote fantasie van Franquin zijn de monsters, die hij nu voor de grap tekent. Dit zijn erg bizarre figuren, vaak afschuwelijk om te zien, maar vooral erg vreemd zoals bijv. een oog op twee benen. (Enkele van deze monsters zijn in dit nummer van Stripschrift afgedrukt.)

IK BEN NOG STEEDS TE BEINVLOEDEN

Niemand zal, dacht ik, veel moeite hebben de stijl van Franquin te herkennen; deze heeft een heel eigen vorm. Interessant is natuurlijk te weten hoe die stijl ontstaan is,

en welke invloeden Franquin heeft ondergaan. Daarvoor gaan we weer terug naar het begin van de loopbaan van Franquin. In de tijd dat Franquin begon met strips te tekenen, vlak na de oorlog, werd een groot deel van de stripwereld en dus ook de stripbladen beheerst door de Amerikanen (in de jeugdijaren van Franquin was dit nog sterker; de bladen die hij las, zoals Robinson, bevatten bijna uitsluitend Amerikaans werk, oa van de Disney Studio's). Als we Robbe-

does uit die tijd bekijken, dan zien we dat daarin meerdere Amerikaanse produkties staan: Red Ryder, Brick Bradford, Kleine Annie het arme weesje. Het is dan ook helemaal niet verwonderlijk dat Franquin, zoals hij zelf ook zegt, door Amerikaanse tekenaars uit die bladen beïnvloed is. Van de Amerikaanse invloeden die Franquin heeft ondergaan, is de invloed van Walt Disney het belangrijkste geweest. Vlak na de oorlog gold Disney immers als toonaangevend, omdat hij de grote vernieuwer was. Franquin zegt dat hij veel kneepjes van het vak van Disney toentertijd heeft overgenomen. Invloed van Disney blijkt wel uit zijn eerste Robbedoes verhalen.

Van de Europese tekenaars hebben Hergé, die al lange tijd bezig was toen Franquin begon en die al succes had met Kuifje, en vooral Jijé een grote invloed op hem uitgeoefend. Geleidelijk aan ontwikkelt zich de stijl van Franquin en neemt deze een eigen vorm aan. Aan zijn stijl kunnen we zien hoe hij zich heeft losgemaakt van zijn vroegere invloeden.

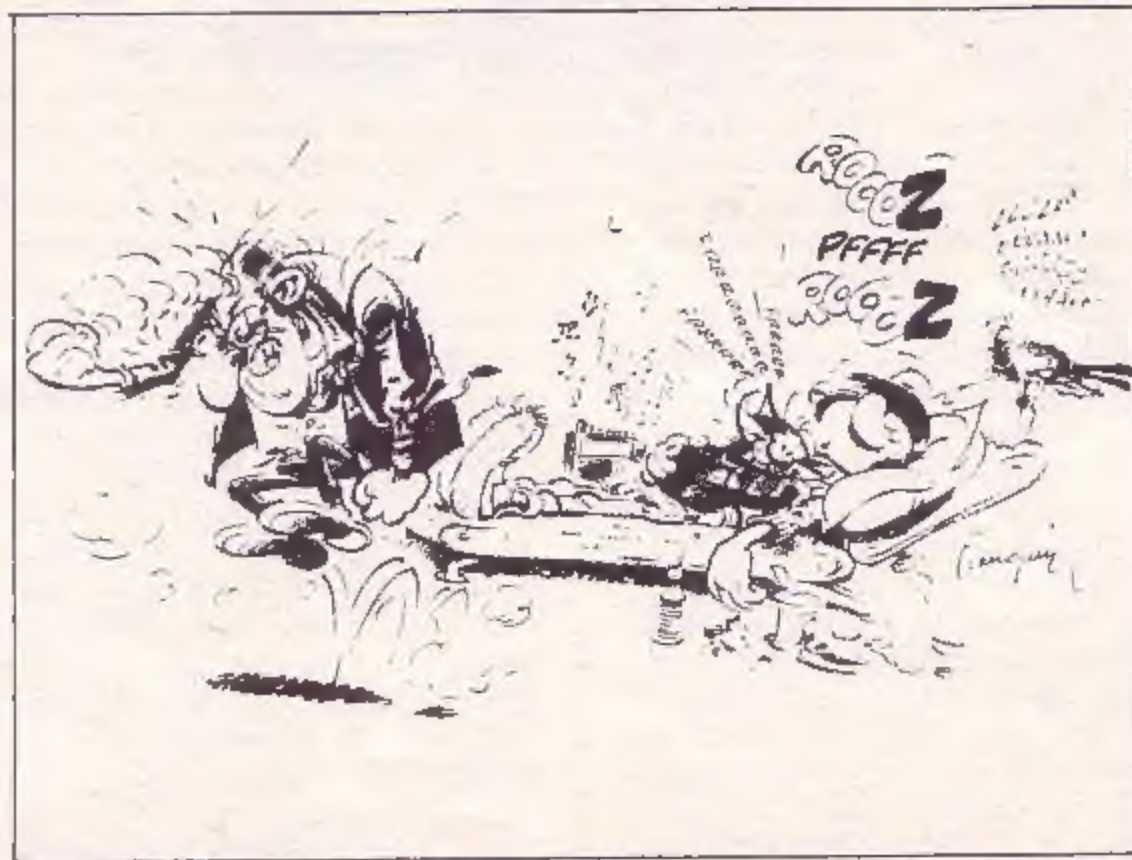
'Het heeft me veel moeite gekost me los te maken van de stijl van Disney; ik geloof dat er in een bepaalde mate nog een Disney stijl in mijn tekeningen aanwezig is, weliswaar niet zo groot.'

Ikzelf ben van mening dat dit dan wel heel ver te zoeken moet zijn (anderen delen

Felix

trouwens deze mening), omdat de stijl van Franquin nu toch duidelijk herkenbaar is als iets dat duidelijk bij hem hoort. Aangekomen op het punt waar hij is, ontwikkelt Franquin zijn stijl nog meer door nieuwe invloeden op te nemen. 'Ik geloof dat ik nog steeds te beïnvloeden ben; momenteel lees ik Mad, dat deed ik vroeger niet. Ik geloof dat de Mad tekenaars toch wel invloed op mij uitoefenen, net zoals trouwens bepaalde realistische tekenaars van Pilote, zoals Giraud. (In België en Frankrijk is men Mad eigenlijk nu pas aan het ontdekken, terwijl Nederlandse tekenaars als Julsing, Lodewijk en Jippes al lang de invloed die Mad had, inzagen) Misschien schuilt de

Speciaal voor Stripschrift vervaardigd. De psychiater wordt gek terwijl Guust op de 'behandel'-bank in slaap is gevallen

Amerikaanse invloed bij Franquin hierin, dat een aktie meer geaksentueerd wordt. Opvallend is trouwens dat in veel gags van Guust vaak het moment voor de aktie getoond wordt, en het moment onmiddellijk erna; niet de aktie zelf. In een dergelijk geval moet de lezer zijn fantasie gebruiken, en dat kan soms meer effect teweeg brengen dan door de aktie zelf zou kunnen gebeuren.

TON EN TINNEKE

Een aparte periode in de loopbaan van Franquin vormt het tijdvak 1955-1959, waarin Franquin voor de konkurrent, Kuifje, werkte en de gagstrip Ton en Tinneke tekende. In de tijd dat Franquin daarmee begon was er tussen hem en de uitgeverij Dupuis een misverstand ontstaan, waardoor Franquin toen hem werk aangeboden werd door de Lombard uitgeverij, bij deze uitgeverij een kontrakt tekende voor vijf jaar. Franquin had zich inmiddels al weer met uitgeverij Dupuis verzoend en nu ontstond de vreemde situatie, waar Franquin zelf ook nog een beetje om moest lachen, toen hij erover vertelde, dat hij voor twee elkaar bekonkurerende bladen werkte. Franquin diende zijn vijf jaar bij Lombard trouw uit. Wat uit deze Kuifje-tijd overbleef is voor stripliefhebbers vrij interessant, omdat we hier de eerste stappen van Franquin op het pad van de éénplaats gag zien.

En de buurman, die leende weer

Ton en Tinneke heeft Franquin steeds zonder medewerking van andere tekenaars getekend. Wel had hij voor het scenario de medewerking van Greg, die als hoofdscenarist van Kuifje de meeste scenario's van Ton en Tinneke op zijn naam heeft gebracht. De personages zijn door Franquin zelf geschapen. Franquin riep de hulp van Greg in, omdat hij dacht dat hij zelf niet genoeg ideeën zou hebben. Dat ging uitstekend, aangezien Greg dezelfde opvatting had over de serie. Volgens sommige mensen zouden bepaalde figuren - onder andere de buurman - meegekomen zijn naar het Robbedoes kantoor, waar Guust werkzaam is. Ik weet niet of dit wel zo is; uiterlijk lijken sommige figuren sterk op elkaar, maar we moeten niet

vergeten dat de twee gagstrips zich op twee verschillende niveaus afspelen. Ton en Tinneke is hoofdzakelijk gekoncentreerd rond de huiselijke sfeer. Deze sfeer kan al dan niet verstoord worden door de buurman, die weer eens wat komt lenen, of door Felix, die voor de zoveelste keer iets aan Ton probeert te verkopen. Het feit dat Felix steeds probeert Ton wat te verkopen is zeker van belang, omdat het een standaardgegeven is, dat voor een deel zorgt voor het in standhouden van de gag; het leidt immers steeds weer tot allerlei verwickelingen. Het lukte Felix trouwens zelden om Ton wat te verkopen; en die enkele keer dat het hem lukt dan nog uitsluitend met behulp van slimme truukjes. Het wordt voor Felix dan ook een prestige-

De Marsupilami als miereneter

slag om Ton een produkt aan te smeren; net zo goed als het voor Ton een prestigeslag wordt om zich niets door Felix te laten aansmeren. De 'lachende' derde bij dit gebeuren is Tinneke. Ton en Felix willen zich ten opzichte van haar een zeker prestige verwerven, vaak ten koste van de ander. Tinneke is zich zeer bewust van haar positie en van de macht die zij over Ton en Felix kan uitoefenen. Hiervan maakt ze wel eens gebruik: bijv. om Ton te vertellen dat hij eigenlijk een paar andere schoenen aan moet trekken. Het komt ook voor dat ze ervoor zorgt dat Ton zijn humeur niet verliest als Felix weer eens op bezoek komt. Hierin slaagt ze echter niet altijd. Felix wordt af en toe de dupe van Ton. Hier zou misschien een parallel te trekken zijn met Guust omdat hij ook wel eens de dupe wordt van anderen. Veel verder kunnen we, zo dacht ik, niet gaan. Naar mijn mening is Ton en Tinneke, uit de tijd dat Franquin deze strip tekende, het voorbeeld van een goed geslaagde strip, omdat de onderlinge verhoudingen tussen de hoofdfiguren erg leuk uitgekend zijn. Het is jammer dat de serie er, naar mijn mening, op achteruit gegaan is toen Attanasio hem overnam van Franquin. (De laatste jaren wordt deze strip verzorgd door Mittele.)

GUUST HELD ZONDER EMPLOOI

Al eerder heb ik het gehad over de Marsupilami, dat diertje, dat - voortgekomen uit de fantasie van Franquin - over zeer uiteenlopende gaven beschikt. Het is een erg leuk dier, dat, zoals ons is gebleken, Robbedoes en Kwabbernoot uitstekend uit de nood kan helpen. Ik wil echter niet zoveel aandacht besteden aan de Marsupilami en ook niet aan Robbedoes en Kwabbernoot, omdat deze in Stripschrift 22 al voldoende aandacht kregen. Dus komen we terecht bij Guust, de grote creatie van Franquin. De Guust-gags zijn hoofdzakelijk gekoncentreerd in de kantoor sfeer.

woorden. Guust is namelijk ook een dromer, die leeft in zijn eigen fantasietjes, die soms door Pruimpit uit die fantasietjes met beide benen op de grond gezet wordt. Ook de verhouding van Guust tot juffrouw Jannie gaat aardse begrippen te boven. Dat is iets puurs, iets verhevens, dat voor de rest van de kantoor-employees niet te begrijpen is. Langzamerhand heeft Guust ook een vast vriendenclubje gekregen: Jules Smit van de overkant en Bertje, de fijnproever, liefhebber van kaas-soufflé's. Ook zijn vrienden zijn helden zonder emplooi; dwz. zij zijn niet avontuurlijk, het enige wat ze doen is af en toe een stomme streek uithalen. Zet ze alledrie bij elkaar in de ontvangsthal van het kantoor op een middag dat Demesmaeker komt om de kontrakten te ondertekenen en sukses is verzekerd. Alleen weet Guust trouwens ook wel leuk weg met de kontrakten. Er is uit al die keren één keer bekend dat Demesmaeker

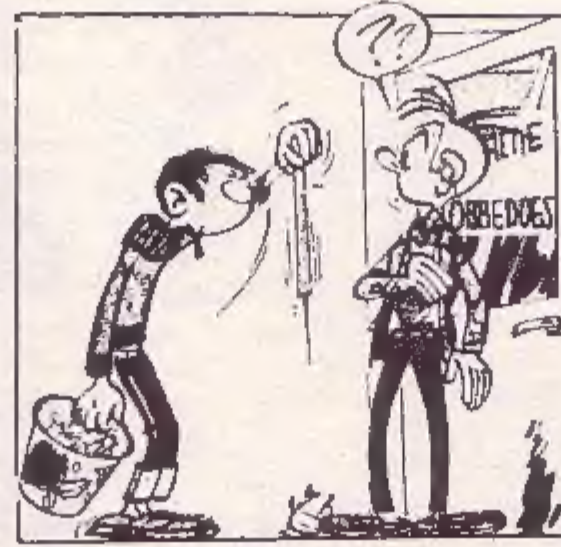
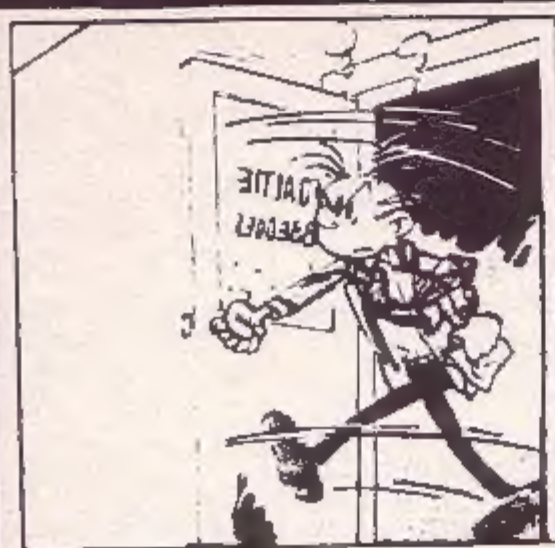
Guust houdt wel van kokkerellen

kontrakten heeft ondertekend; dat was een kontrakt dat ging over soep die Guust had klaar gemaakt. Guust had daarover een kontrakt gesloten met Demesmaeker. Veel waarde moeten we daar echter niet aan hechten, omdat het gebeurde in een nummer van Robbedoes dat was gedateerd: 1 april.

Ook Guust is een fijnproever (verwantschap met de schepper zelf acht ik hier niet uitgesloten), dat blijkt uit het aantal keren dat hij op kantoor aan het koken slaat. Nou Guust, mocht je ooit nog eens deze kant uitkomen, dan kun je erop rekenen dat ik een plaatsje voor je vrij houd aan tafel.

Guust en juffrouw Jannie

DE EERSTE GUUST FLATER

Het lijkt me niet zo onverstandig om nu het woord te laten aan André Franquin zelf om wat meer te vertellen. In tegenstelling tot wat ik wel eens eerder gehoord heb, dat een gesprek met Franquin niet altijd even gemakkelijk zou verlopen en dat hij nog al eens probeert vragen te ontwijken, ben ik van mening dat hij een gezellige, vlotte prater is, die er toch wel duidelijke ideeën op na houdt. Het volgende gesprek dat in een gezellige sfeer verliep, spreekt eigenlijk wel voor zich, dacht ik.

INTERVIEW

---Waar ik zelf erg benieuwd naar ben, is dit: bestaat er enige overeenkomst tussen het kantoor, waarop Guust werkt, en het personeel dat daar werkt, en het echte kantoor van Robbedoes met het personeel, dat daar werkt?

Franquin: Nee hoor, alles is verzonnen.

---Ik geloof dat u de scenario's van Guust zelf schrijft.

Franquin: Inderdaad, af en toe krijg ik eens een idee van een ander, maar dat zet ik dan ook heel eerlijk erbij. Zo kreeg ik wel eens een idee van Roba; ik heb hem ook wel eens aan een paar ideeën voor Bollie en Billie geholpen.

---Van wie is het idee van die gag met die kontrakten, die ondertekend moeten worden door Demesmaeker, afkomstig?

Franquin: Ik geloof dat het allereerste idee van Greg is. Ik heb dat idee verder uitgewerkt; toen ik ooit eens met Jidéhem over het idee zat te praten, zei

deze dat die figuur van de kontrakten een beetje op z'n vader leek, een zakenman. Met zijn toestemming heb ik die figuur toen Demesmaeker genoemd. (Jidéhem = Jean Demesmaeker)

---Ik dacht dat de gags, die rond één centraal thema gekoncentreerd zijn, bijv. rond die kontrakten, of rond de flaterfoon, of rond de auto van Guust, iedere keer als ze in een bepaalde vorm terugkeren bij de lezer een gevoel van bekendheid suggereren. Wat vindt u daarvan.

---Is het niet een beperking dat Guust min of meer vastzit aan dat kantoor?

Franquin: Welnee, ik kan hem toch op vakantie sturen, naar de zee, of naar het platteland, ik kan hem toch ook een ritje laten maken met zijn auto.

---Wie zijn uw favoriete tekenaars?

Franquin: Moeilijk te zeggen, ik zou er tien kunnen noemen, die ik goed vind, en daarbij tien anderen vergeten; ze zijn

Schulz; ik vind ze nog steeds erg grappig.

---Hoe sterk bent u beïnvloed door Jijé?

Franquin: In sterke mate. Toen ik van hem de strip Robbedoes overnam waren de lezers gewend aan zijn manier van tekenen. De lezers houden er niet van dat een andere tekenaar een serie overneemt. Met die gedachte in het achterhoofd begon ik in de stijl van Jijé te tekenen; langzamerhand ontwikkelde mijn stijl zich en kon ik me losmaken van de stijl van Jijé. Bovendien woonden we, Morris, Will en ik, in onze begin tijd bij Jijé. Jijé was toen al een aantal jaren bezig en met hem diskussieerden we er altijd over, dat was erg interessant voor ons, dat was een inwijding in de wereld van de strip; hij was op dat moment de belangrijkste tekenaar van Robbedoes, wij waren als het ware zijn 'klas'; niet erg schools natuurlijk, want je was met vrienden onder elkaar.

---Heeft u ooit wel eens realistisch willen tekenen?

Franquin: In het begin dacht ik dat ik een realistisch tekenaar was; uiteindelijk maak ik karikaturen, omdat ik vind dat dat gemakkelijker is. Al zijn er anderen die het tegendeel beweren. Ik geloof dat ik vrij realistische karikaturen maak. Realistisch tekenen leek me ontzettend moeilijk. Realistische strips zijn een transpositie van de realiteit. Je moet je stijl vinden, je moet je erg goed documenteren, je moet erg goed op de hoogte zijn van je onderwerp. In een karikaturaal genre kun je je fantasie de vrije loop laten

Franquin als dierentekenaar

Franquin: Dat is dacht ik inderdaad zo; in de loop van een aantal gags leert men de figuren kennen. De lezer die nu begint met het lezen van zijn eerste Guust heeft het moeilijk omdat hij niet op de hoogte is van bepaalde dingen.

---Voor zover ik weet, heeft u nog nooit de woning van Guust getekend; hoe ziet die eruit?

Franquin: Daar waag ik me nog niet aan; dat moet iets heel apart zijn, waar ik nog eens over na wil denken, misschien een oud stationsgebouw, dat niet meer gebruikt wordt.

erg verschillend. Overal in Europa en elders zijn momenteel wel goede strips en goede tekenaars. Jijé vind ik een opmerkelijke tekenaar; Giraud vind ik een buitengewone tekenaar; hij benadert voor mij het meeste de volmaaktheid. Mort Drucker van Mad vind ik ook een goed tekenaar, Claire Brétcher vind ik ook buitengewoon. Andy Capp, die Engelse strip van Reg Smythe vind ik erg grappig, evenals 1.000.000 year B.C. Ik ben ook een tijdlang een grote bewonderaar geweest van de Peanuts van

GOED ZO, GUAUST!
HOU VOL! NOG 'N
KLEIN RUKJE
EN...

Franguin: In eerste instantie maakte ik Guust samen met Jidéhem; ik schetste de achtergronden en hij werkte ze dan verder af. Daarom kon ik niet teveel werk maken van de achtergronden, omdat je een andere tekenaar die je

helpt niet ertoe kunt dwingen om het voor je af te maken. Daarom waren de achtergronden vrij eenvoudig, alhoewel Jidéhem het wel knap deed; bijv. de auto's. Ik zelf houd van erg gedetailleerde achtergronden; toen ik alleen verder ging met Guust heb ik erg gedetailleerde achtergronden getekend. Soms té gedetailleerd, vind ik, want ik houd van eenvoudige verhaaltjes. Maar ik wil voor een klein spektakelstukje voor de lezer zorgen. Ik heb mezelf nooit als een humorist beschouwd; ik heb niet zoveel vertrouwen in de gag die ik maak. En daarom probeer ik ervoor te zorgen dat het met alle mogelijke middelen zo amusant mogelijk is; en dan wijdt je ook je aandacht aan de achtergronden. Als die erg gedetailleerd zijn, gaat er van de tekening ook een zekere aantrekkingskracht uit.

een gagstrip kent geen planning op lange termijn; de dingen ontstaan spontaan. Wanneer je voor de eerste keer een bijfiguur op papier zet, weet je niet hoelang die figuur het volhoudt.

---Wat denkt u van de toekomst van de strip?
 Franquin: Die is moeilijk te voorzien. De strips doen het goed; de bladen zoals Robbedoes, Pep, Kuifje doen het niet zo goed; zo wordt Pilote maandblad. Ik geloof dat de bladen die richting uitgaan, hoewel dat nog enige tijd kan duren. Ik dacht ook dat er meer strips in de dagbladen komen. De formule van de weekbladen is al oud, van voor de oorlog. De formule was toen: van iedere serie (hiervan waren er veertien of vijftien in een blad), één plaat per week, een min of meer afgerond geheel. Toen

De truc met de kontrakten

mijn strips, momenteel vind ik het erg leuk om 'fantastische figuren zoals de monsters te tekenen. Misschien maak ik ooit nog eens een strip in die trant als ik een goed verhaal ervoor heb. Ik vind het nog steeds erg leuk om Guust te tekenen. Het is natuurlijk duidelijk dat je na 800 gags soms wel eens een beetje moeite hebt met een nieuwe. Het belangrijkste bij het striptekenen is wel dat je tekenaar moet blijven, je moet met plezier kunnen tekenen. Je moet bovendien de moed en de tijd hebben om vaak 'naar de natuur' te tekenen; ik geloof dat veel tekenaars, die dat niet doen, origineler zouden zijn, als ze het wel zouden doen.

Muziek is favoriet

Met de politie kan Guust niet altijd opschieten

---In Nederland zijn er wel stripliefhebbers die graag een lang verhaal van Guust zouden zien verschijnen; ik zelf dacht dat Guust daar niet zo geschikt voor is. Wat vindt u daarvan?
 Franquin: Dat kan gewoon niet; Guust is geen held. Hij is de held zonder bezigheid; het enige dat hij doet is flaters uithalen. Hij is er te stom voor. Als je zo'n verhaal zou maken, zou je naast Guust een held, een klassieke held in het verhaal moeten brengen in de trant van Kuifje, of Robbedoes. Guust zelf is helemaal niet avontuurlijk aangelegd.

---Hoe moeten we de verhouding van Guust met juffrouw Jannie zien?

Franquin: Dat is een idylle; zij is erg verliefd op Guust en ik geloof dat hij het ook een beetje op haar wordt. In het begin was ze afstotelijk; ze heeft zich ontwikkeld, ze is aardiger geworden, het wordt begrijpelijk dat Guust verliefd op haar wordt. Ik weet niet hoever ik daarmee ga, want

konden de lezers de loop van het verhaal volgen. Tegenwoordig hebben de lezers veel andere dingen om zich heen, o. a. de teevee en is het aantal series in de bladen groter geworden. Er ontstaat een tendens naar complete verhalen, die in één of twee keer afgedrukt worden.

---Die tendens kan toch ook opgevangen worden door van een strip bijv. zes pagina's af te drukken?

Franquin: Dat is een goede formule, maar gevaarlijk: niet iedereen vindt die serie leuk en dan bestaat er een kans dat een groot aantal bladzijden in beslag wordt genomen voor een beperkt publiek.

---Wat zijn uw toekomstplannen?

Franquin: Zo lang mogelijk met Guust doorgaan; ik ben nu bezig met gag 805; ik teken al 17 jaar Guust. Ik weet niet of je lang moet blijven bij dezelfde figuur; ik geloof dat je steeds veel plannen moet hebben; ik teken veel naast

Half juni ligt het nieuwste Guust-album in de winkels. Het is een her-uitgave van de oude gags op een halve pagina. In de speciale R-reeks (her-uitgave) is dit het vierde album. Titel van deze R4: 'HEET VAN DE FLATER'. Prijs f 4,95. In november komt nog een nieuw Guust album uit; de titel daarvan is nog niet bekend.

GUUST-gags (genummerde
halve pagina's).

1025	0	1122	88	1213	161
1026	1	1123	89*	1214	162
1028	2	1124	90 N	1215	163
1029	3	1125	91*	1216	164 (1 strook)
1030	4	1126	92	1217	165
1031	5	1128	93 N	1218	166
1032	6	1129	ongen.	1222	167
1033	7	1130	94	1223	168
1034	8	1131	ongen.	1224	169
1035	9	1132	97	1225	170
1036	10	1133	98	1226	171
1039	13	1134	99	1227	172 (1 strook)
1040	14	1135	100	1228	173
1041	11	1136	101	1229	174
1042	ongen. (1 pag)	1137	102	1230	175
1044	16	1138	103	1231	176
1045	ongen. (17)	1139	104	1232	ongen.
1046	18	1140	105	1234	177
1047	21 N	1141	106	1235	ongen.
1048	22	1142	107	1236	178
1049	15 N	1143	108	1237	179
1050	23	1144	109	1238	180
1051	25 N	1145	110	1239	181
1052	26	1146	111	1240	182
1053	27	1148	112	1241	183
1054	28	1149	113	1242	184
1056	29	1150	114	1243	185
1057	30 N	1151	115	1244	186
1058	31	1152	116	1245	187
1059	32	1153	117	1246	188
1060	33	1154	118	1247	189
1061	33 N	1155	119	1248	190
1062	34	1156	120	1249	191
1063	36	1157	121	1250	192
1064	37	1158	122	1251	193
1065	38	1159	123 N	1252	194
1066	38 N	1160	124	1253	195
1067	39 N	1162	125	1254	196
1068	41	1163	126	1255	197
1069	42 N	1164	127	1256	198
1070	43 N	1165	128	1257	199
1071	44 N	1166	129	1259	200
1072	45	1167	130	1260	201
1073	46 N	1168	131	1261	202
1074	47 N	1169	132	1262	203
1076	487 N	1170	133	1263	204
1078	ongen. (1/4pag)	1171	134	1264	205
1079	49 N	1172	135	1265	206
1082	51 N	1173	136	1266	207
1083	52	1174	M1	1267	208
1084	53	1175	voorplaat*(=V1) - V2		
1085	54	1176	V3		
1086	55	1177	V4		
1087	56	1178	V5		
1088	57	1179	V6		
1089	57	1180	ongen.(=V7)		
1090	59	1181	ongen.(=V8)		
1091	61	1182	V9		
1093	62	1183	ongen. * (2/3 pag)		
1094	63	1189	ongen.*(1pag)		
1095	64	1190	139		
1096	65	1191	138		
1098	66	1192	140		
1099	67	1193	141		
1100	68	1194	142		
1101	69	1195	143		
1102	ongen.	1196	144		
1103	70	1197	145		
1104	71	1198	146		
1105	ongen.	1199	147		
1106	74 N	1200	148 N		
1107	ongen. *	1201	149		
1108	76	1202	150		
1109	77	1203	151		
1110	78 N	1204	152		
1111	79	1205	153		
1112	80	1206	154		
1113	81	1207	155		
1114	82	1208	156		
1115	83	1209	157		
1116	84 N	1210	158		
1117	ongen.	1211	159		
1118	85	1212	160		
1119	86 N				
1120	ongen. (alleen tekst)				
1121	87				

H = herdruk
* = voor het album hertekend
N = uitsluitend in de ned. versie

1268	209	1356	297	1444	387(1pg)	1531	472
1269	210	1357	298	1445	386	1532	473
1270	211	1358	299	1446	385	1533	474
1271	212	1359	300	1447	388	1534	475
1272	212	1360	301	1448	389	1535	477
1273	213	1361	302	1449	390	1536	476
1274	214	1362	305	1450	391	1537	478
1275	216	1363	304	1451	392	1538	479
1276	215	1364	306	1452	393	1539	480
1277	217	1365	303	1453	394	1540	481
1278	219	1366	307	1454	395	1541	482
1279	220	1367	308	1455	396	1542	483
1280	221	1368	309	1456	397	1543	484
1281	220	1369	310	1457	398	1544	485
1282	223	1370	311	1458	399	1545	486
1283	224	1371	312	1459	400 (1pg)	1546	487
1284	225	1372	313	1460	401	1547	488
1285	226	1373	314	1461	402	1548	489
1286	227	1374	315	1462	403 (1pg)	1549	490
1287	228	1375	316	1463	404	1550	491
1288	229	1376	317	1464	405	1551	492
1289	230	1377	318	1465	406	1552	493
1290	231	1378	319	1466	407	1553	494
1291	232	1379	320	1467	408	1554	495
1292	233	1380	321	1468	409	1555	496
1293	234	1381	322	1469	410	1556	497
1294	235	1382	323	1470	411	1557	498
1295	236	1383	324	1471	412	1558	499
1296	237	1384	325	1472	415 (1pg)	1559	500
1297	238	1385	326	1473	414	1560	501
1298	239	1386	327	1474	413 (vanaf	1561	502
1299	240	1387	328	1475	416 413	1562	503
1300	241	1388	329	1476	417 hele	1563	504
1301	242	1389	330	1477	418 pag)	1564	505
1302	243	1390	331	1478	419	1565	506
1303	ongen.	1391	332	1479	420	1566	507
1304	244	1392	333	1480	421	1567	508
1305	245	1393	334	1481	422	1568	509
1306	246	1394	335	1482	423	1569	510
1307	247	1395	336	1483	424	1570	511
1308	248	1396	337	1484	425	1571	512
1309	249	1397	338	1485	426	1572	513
1310	250	1398	339	1486	427	1573	514
1311	251	1399	340	1487	428	1574	515
1312	252	1400	341	1488	429	1575	516
1313	253	1401	342	1489	430	1576	517
1314	254	1402	343	1490	431	1577	518
1315	255	1403	344	1491	432	1578	519
1316	257	1404	345	1492	433	1579	520
1317	258	1405	346	1493	434	1580	521
1318	259	1406	347	1494	435	1581	522
1319	260	1407	348	1495	436	1582	523
1320	261	1408	349	1496	437(2pag)	1583	524
1321	262	1409	348	1497	438	1584	525
1322	263	1410	351	1498	439	1585	526
1323	264	1411	352	1499	440	1586	527
1324	265	1412	353	1500	441	1587	528
1325	266	1413	354	1501	442	1588	529
1326	267	1414	355	1502	443	1589	530
1327	268	1415	356	1503	444	1590	531
1328	269	1416	357	1504	445	1591	532
1329	270	1417	359	1506	447	1592	533
1330	271	1418	358	1507	448	1593	534
1331	272	1419	360	1508	449	1594	535
1332	273	1420	361	1509	450	1595	536
1333	274	1421	362	1510	451	1596	537
1334	275	1422	363	1511	452	1597	538
1335	276	1423	364	1512	453	1598	539
1336	277	1424	365	1513	454	1599	540
1337	278	1425	366	1514	455	1600	541
1338	279	1426	367 (1pag)	1515	456	1601	542
1339	280	1427	368	1516	457	1602	543
1340	281	1428	369	1517	458	1603	544
1341	282	1429	370	1518	459	1604	545
1342	283	1430	371	1519	460	1605	546
1343	284	1431	372	1520	461	1606	547
1344	285	1432	373	1521	462	1607	548
1345	288	1433	374	1522	463	1608	549
1346	286	1434	375	1523	464	1609	550
1347	287	1435	376	1524	465	1610	551
1348	289	1436	372A (1½pg)			1611	552
1349	290	1437	378			1612	553
1350	291	1438	379	1525	466	1613	554
1351	292	1439	380	1526	467	1614	555
1352	293	1440	381	1527	468	1615	556
1353	294	1441	382	1528	469	1616	557
1354	296	1442	383	1529	470	1617	558
1355	295	1443	384	1530	471	1618	559

1619	560	1707	648	1797	735
1620	561	1708	649	1798	736
1621	562	1709	650	1799	737
1622	563	1710	651	1800	738
1623	564	1711	652	1801	739
1624	565	1712	653	1802	740
1625	566	1713	654	1803	741
1626	567	1714	655	1804	742
1627	568	1715	656	1805	743
1628	569	1716	657	1806	744
1629	570	1717	658	1807	745
1630	571	1718	659	1809	746
1631	572	1719	660	1810	747
1632	573	1720	661	1811	749
1633	574	1721	662	1812	749
1634	575	1722	663	1813	750
1635	576	1723	664	1814	751
1636	577	1724	665	1815	752
1637	578	1725	666	1816	753
1638	579	1726	667	1817	754
1639	580	1727	668	1818	755
1640	581	1728	669	1819	756
1641	582	1729	670	1820	757
1642	583	1730	671	1821	758
1643	584	1731	672	1822	759
1644	585	1733	673	1823	760
1645	586			1824	761
1646	587	1735	674	1825	762
1647	588	1736	675	1826	763
1648	589	1737	676	1827	764
1649	590	1738	677	1828	765
1650	591	1739	678	1835	766
1651	592	1740	679	1836	767
1652	593	1741	680	1837	768
1653	594	1742	681	1838	769
1654	595	1743	682	1839	770
1655	596	1744	683	1840	771
1656	597	1745	684	1841	772
1657	598	1746	686	1842	773
1658	599	1747	685	1843	774
1659	600	1748	687	1844	775
1660	601	1749	688	1845	776
1661	602	1750	689	1846	777
1662	603	1751	690	1847	778
1663	604	1752	691	1849	780
1664	605	1753	692	1850	519 H
1665	606	1754	693	1851	515H
1666	607	1755	694	1852	781
1667	608	1757	695	1853	527 H
1668	609	1758	696	1854	782
1669	610	1759	697	1855	783
1670	611	1760	698	1856	784 (1/2)
1671	612	1761	699	1857	785
1672	613	1762	700	1858	786
1673	614	1763	701	1859	440 H
1674	615	1764	702	1860	787
1675	615	1765	703	1861	788
1676	617	1766	704	1862	443 H
1677	618	1767	705	1863	789
1678	619	1768	706	1864	790
1679	620	1769	707	1865	450 H
1680	621	1770	708	1866	791 (1/2)
1681	622	1771	709	1867	792
1682	623	1772	710	1868	793
1683	624	1773	711	1869	794 (1/2)
1684	625	1774	712	1870	463 H
1685	626	1775	713	1871	796
1686	627	1776	714	1872	796
1687	628	1777	715	1873	797 (1/2)
1688	629	1778	716	1874	798
1689	630	1779	717	1875	799
1690	631	1780	718	1877	800
1691	632	1781	719	1878	801
1692	633	1782	720	1879	802
1693	634	1783	721	1880	803
1694	635	1784	722		
1695	636	1785	723		
1696	637	1786	724		
1697	638	1787	725		
1698	639	1788	726		
1699	640	1789	727		
1700	641	1790	728		
1701	642	1791	729		
1702	643	1792	730		
1703	644	1793	731		
1704	645	1794	732		
1705	646	1795	733		
1706	647	1796	734		

Guust Flater-albums:

0	Gaston (alleen in 't frans)	
1	Flagrante flaters	1966
2	Flater-feest	1963
3	Flaters als water	1964
4	Flaters te koop	1965
5	Flappende flaters	1967
6	Flaters schade	1968
7	Van flaters gesproken. . .	1969
8	Flaters van formaat	1970
9	Het geval Flater	1971
10	Die reuze Flater	1972
11	Flaters, floppen en flouzen	1973
R1	Flaterfestijn (Flaterfeest-Flaters als water)	1970 (herdruk 2 en 3)
R2	Daverende flaters te koop (Flaters te koop)	1972 (herdruk 4)
R3	Flagrante flappende flaters	1973 (herdruk 1 en 5)
R4	Heet van de Flater	1974

FRANQUIN BIBLIOGRAFIE

door HANS MATLA,
PAUL V. D. LINDE en
REINOLT DUERINGS.

Robbedoes en Kwabbemoot (+ Marsupilami en Spip en Roeltje):

1	Kwabbemoot koopt een tank	(12 pl)	Robbedoes A'manak 1947 (1946)
2	De Amerikaanse noodwoningen	(26 pl)	1e 4 pl. door Jijé 318-340* (1946)
3	De gewiekste apotheker	(1 pl)	341 (1946)
4	De oude dame	(4 pl)	342-345 (1946)
5	Een sinterklaasverhaal	(5 pl)	346-350 (1946)
6	De whisky-erfenis	(39 pl)	351-389 (46/47)
7	Op het strand	(4 pl)	390-393 (1947)
8	De krankzinnige geleerde	(26 pl)	394-419 (47/48)
9	De plannen van de robot	(19 pl)	420-438 (1948)
10	Robbedoes bokser	(26 pl)	439-464 (48/49)
11	Robbedoes te paard	(8 pl)	465-472 (1949)
12	Robbedoes bij de Pygmeeën	(27 pl)	487-507 en 509-514 (49/50)
13	De kerstboom	(2 pl)	508 (1949)
14	De Zwarte Hoeden	(19 pl)	515-533 (1950)
15	Grensmysterie	(19 pl)**	534-550 (1950)
16	Er is een tovenaars in Rommelgem	(57 pl)	551-583 (50/51)
17	Robbedoes en de erfgenamen	(59 pl)	591-624 (51/52)
18	De roof van de marsupilami	(58 pl)	627-659 (1952)
19	De Tarbotmotoren (v. a. nr. 686 ge-
naamd; De horen van de neushoren)	(60 pl)	662-695 (52/53)
20	De dictator en de paddestoel	(59 1/2 pl)	699-736 (53/54)
21	Pas op Kwabbemoot!	(52 1/2 pl)	738-767 (1954)
22	Het schuilhol van het zeemonster	(59 1/2 pl)	769-802 (54/55)
23	De Superquick	(15 1/4 pl)	805-813 (1955)
24	Het masker der stilte	(44 pl)	814-838 (55/56)
25	Laat de roodborstjes met rust	(2 pl)	834 (1955)
26	De gorilla heeft het gedaan	(37 pl)	842-864 (1956)
27	Het nest van de marsupilami's	(40 pl)	(876-977 bestaan niet) 867-991 (56/57)
28	Kerstmis van een herrieschopper	(2 pl)	873 (1956)
29	De bezoeker uit de oertijd	(46 1/4 pl)	992-1018 (1957)
30	De kreeft	(2 pl)	1004 (1957)
31	'n Rustige vakantie	(18 3/4 pl)	1023-1033 (57/58)
32	De boomstam	(2 pl)	1027 (1957)
33	Boeven op de kermis	(21 pl)	1034-1045 (1958)
34	De gevangene van Boeddha	(60 1/2 pl)	1048-1082 (58/59)
35	Robbedoes ontdekt Europa (oom
Wim-verhaal door Jidéhem m. m. v.
Franquin)	(4 pl)	1065 (1958)
36	Vreemde Kerstvrienden (Roeltje)	(2 pl)	1078 (1958)
37	De graaf is verstrooid	(12 1/4 pl)	1086-1092 (1959)
38	Z van Zwendel	(60 3/4 pl)	1096-1136 (59/60)
39	De schaduw van Z	(60 3/4 pl)	1140-1183 (1960)
40	QRM op Bretzelburg I	(28 pl)	1205-1237 (1961)
	QRM op Bretzelburg II	(37 pl)	1304-1340 (1963)
41	De miniatuurtjes	(30 pl)	1272-1302 (62/63)
42	Vrolijk Pasen voor Klaasje (Roeltje)	(4 pl)	1354 (1964)
43	De kooi	(6 pl)	1420 (1965)
44	Bravo Brothers!	(22 pl)	1435-1455 (65/66)
45	Hommeles in Rommelgem	(37 pl)	1539-1556 (67/68)
46	De koe (met marsupilami-komplex)	(3/4 pl)	1571 (1968)
47	Marsupilami-cowboy	(3/4 pl)	1578 (1968)
48	Assistent van de herdershond	(3/4 pl)	1581 (1968)
49	De krik	(3/4 pl)	1586 (1968)
50	In de knoop	(3/4 pl)	1595 (1968)
51	De goudmaker	(48 pl)	1624-1646 (69/70)
52	Het ei	(3/4 pl)	1671 (1970)
53	Marsupilami sport	(2 pl)	1682 (1970)
54	De springveren	(3/4 pl)	1692 (1970)
55	In spin. . .	(3/4 pl)	1710 (1971)
56	Marsupilente!	(3/4 pl)	1718 (1971)
57	Tembo Taboe	(30 pl)	1721-1723 (1971)
58	De walvis	(3/4 pl)	1738 (1971)
59	Marsupilaria	(1 pl)	1808 (1972)

* = (336, 337, 338 bestaan niet)

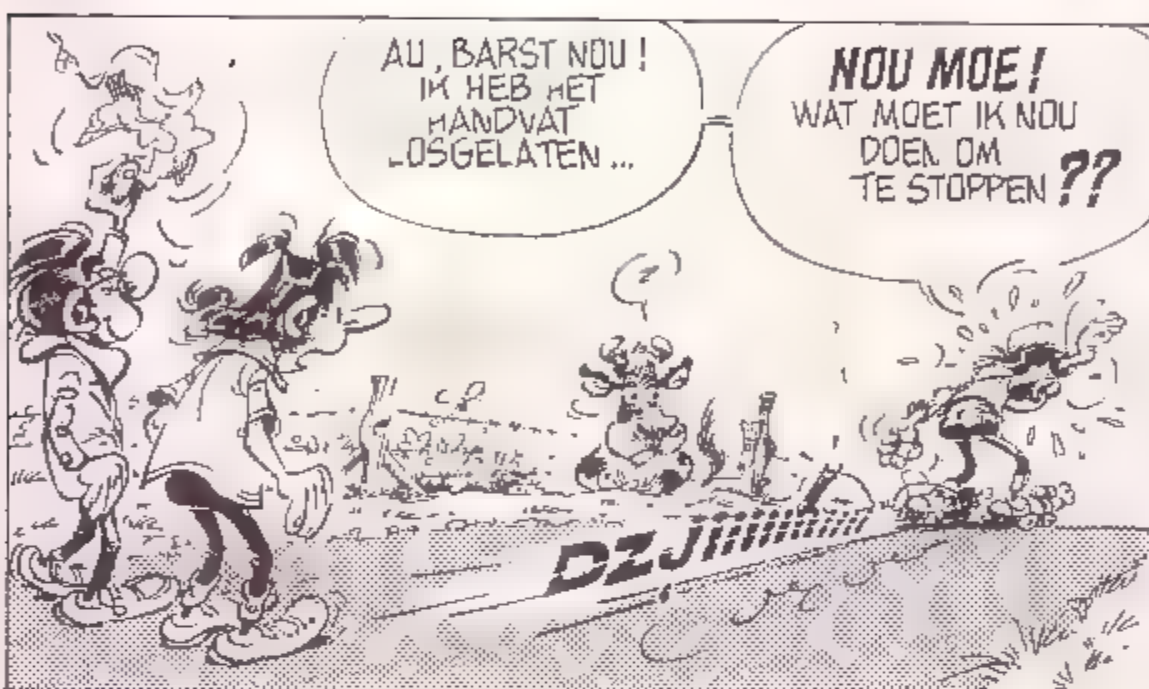
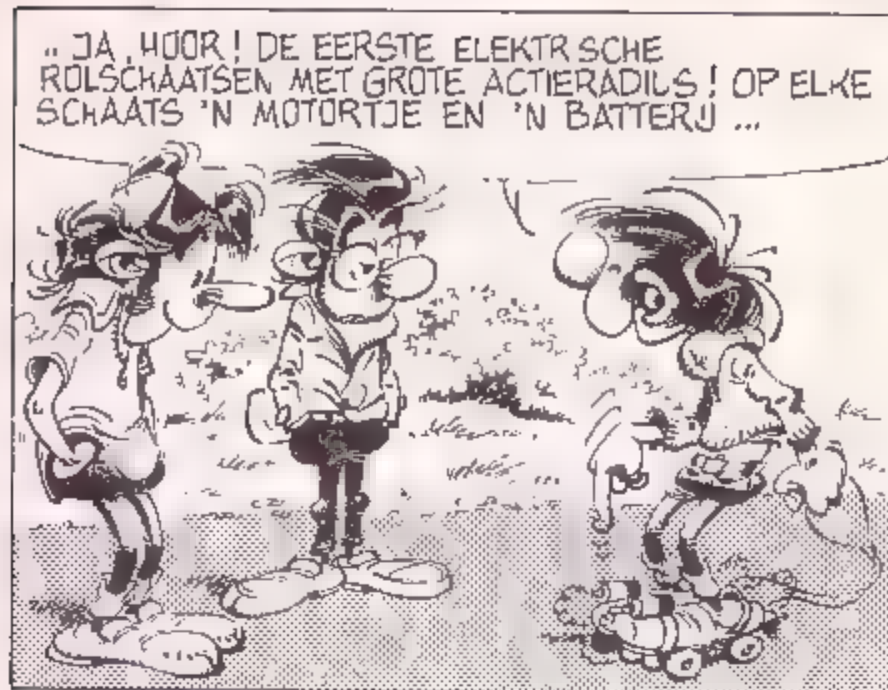
** = m. i. v. nr. 538 verandering van beeldformaat
en aantal strookjes per bladzijde.

Vervolg Franquin-bibliografie
op pagina 18.

GUUST

Voor een grote gloeilampenfabriek in het zuiden des lands maakte Franquin ooit een serie Guust-gags. Ondanks het feit dat wij voor de hierna volgende reclame niet betaald worden, willen wij u de beste van deze gags toch niet onthouden.

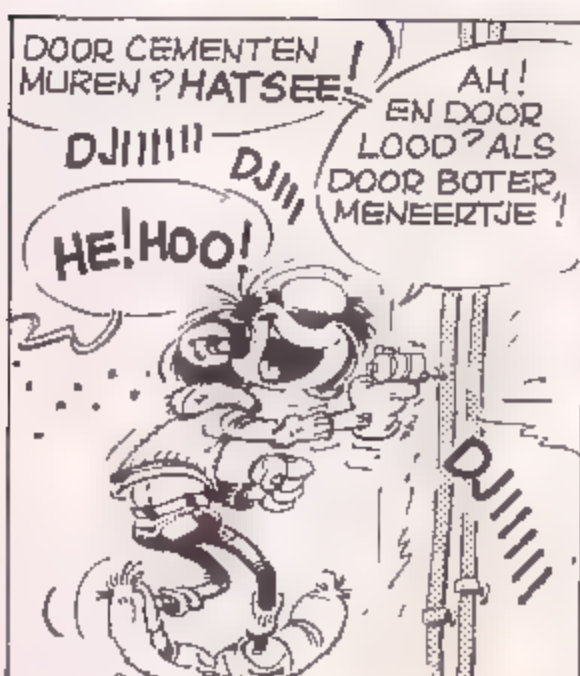
DOOR *Franquin*

INTERMARCO 7172

GUUST

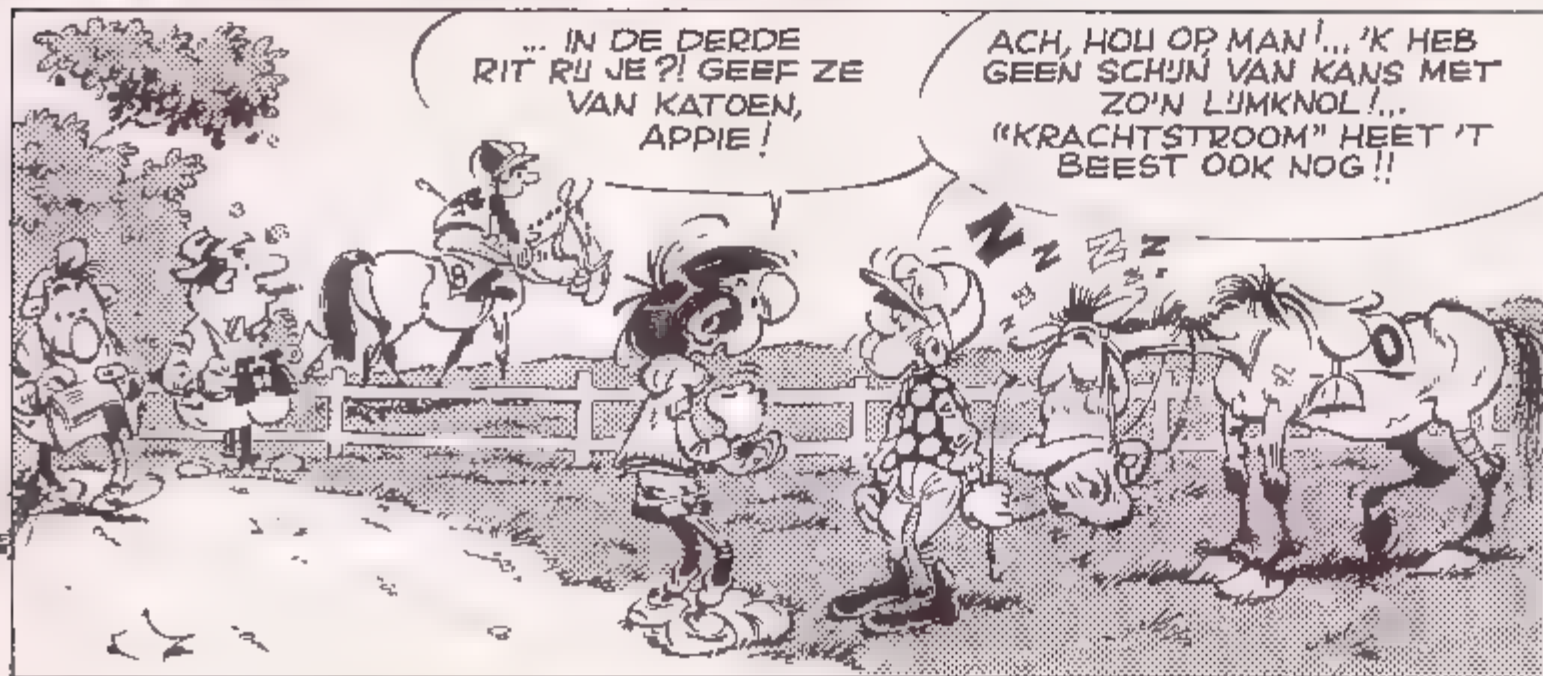
DOOR *Franquin*

INTERMARCO 7172

GUUST

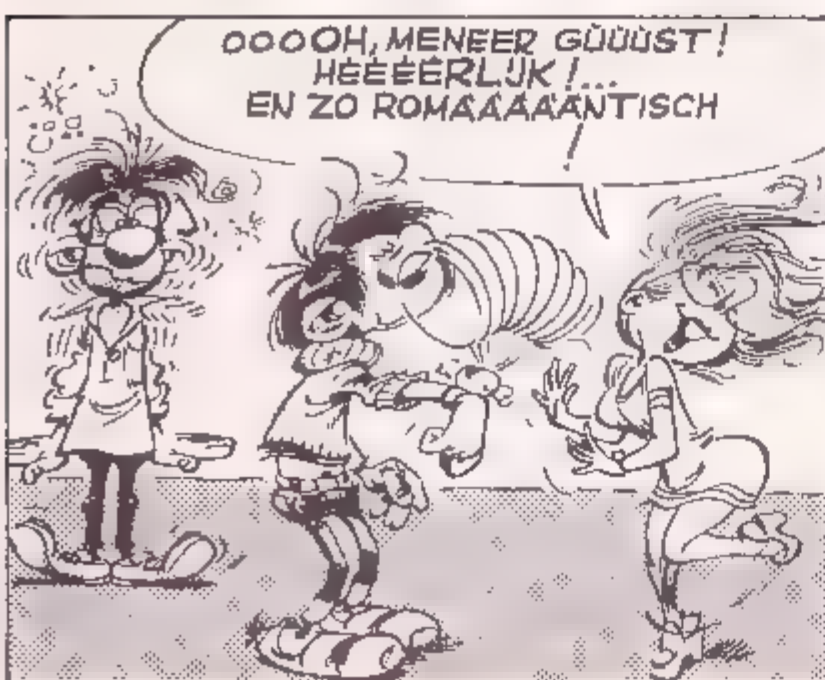
DOOR Franquin

INTERMARCO 7172

GUUST

DOOR Franquin

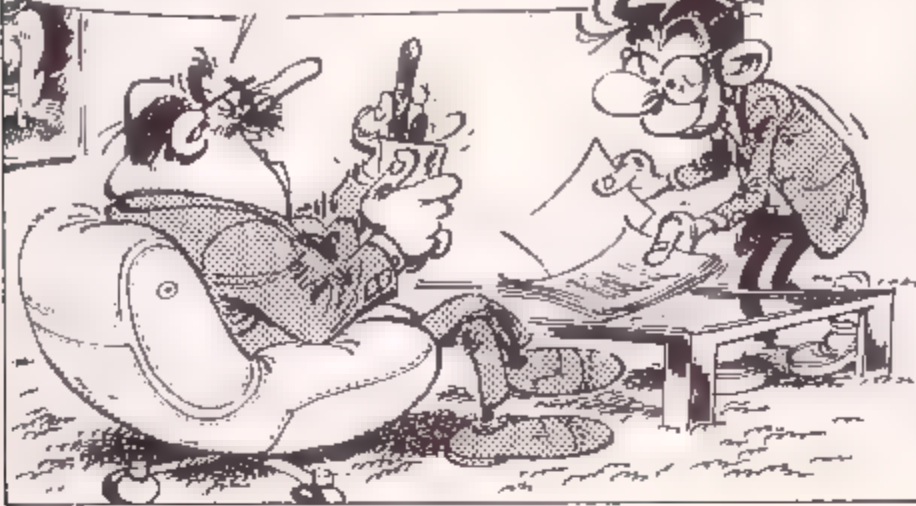
INTERMARCO 7172

SCEN: DEBOUTE

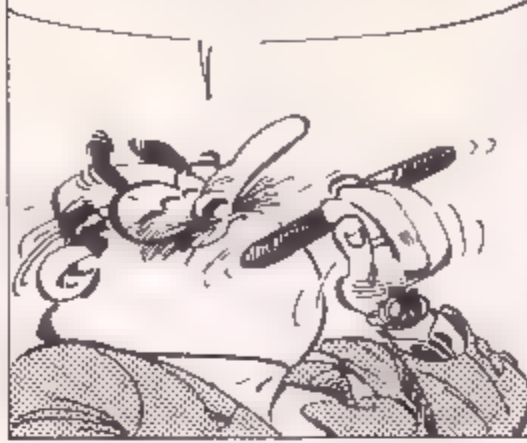
GUUST

DOOR Franquin

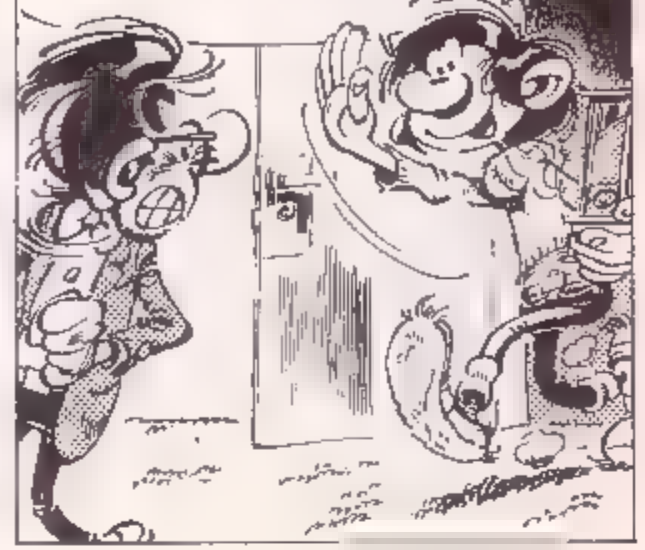
BIJ DE ZWIERIGE ONDERTEKENING VAN NAGEL-
NIEUWE CONTRACTEN HOORT EEN UITZONDERLIJ-
KE SIGAAR... DAAR IN CUBA MAKEN ZE DEZE
HAVANA'S SPECIAAL VOOR MIJ...
MET DE HAND...

... ZE KOSTEN ME EEN
KAPITAALTJE, MAAR...
HMMMM!... SSSNIIFF...
IK BIED U ER MAAR GEEN
AAN, WANT JE MOET 'R
KENNER VOOR WEZEN...
...SSNIIIFF... HMMMM!

AH! MENEER
DE MESMAEKER!
WACHT EVEN... U MAG
VAN MIJ...

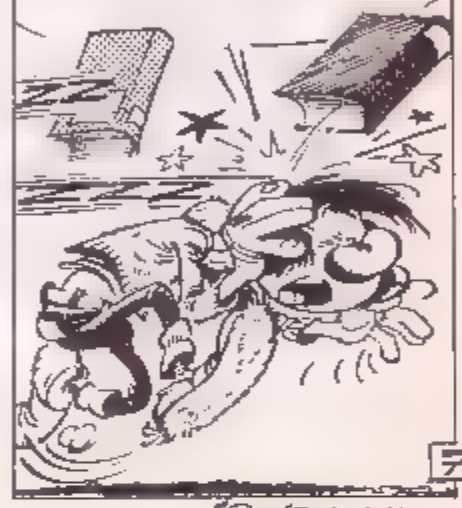
... M'N HOOGST ORIGINELE, ZELF
UITGEVONDEN ELEKTRISCHE SIGAREN-
KNIPPER INWIJDEN. NOG NOOIT EERDER
VERTOOND: U STEEKT DE PUNT VAN
DE SIGAAR IN 'T OOGJE EN DE REST
GAAT HELEMAAL AU-TO-MA-TISCH...

HM. EEN
ERG... EUH...
ORIGINEEL
GEVAL

GRRET VRRRRRIE

VEEL TE STERK
DIE BATTERIJTJES!
HEB IK ZE BIJ PHILIPS
AL DUIZEND
KEER GEZEGD... AUW!

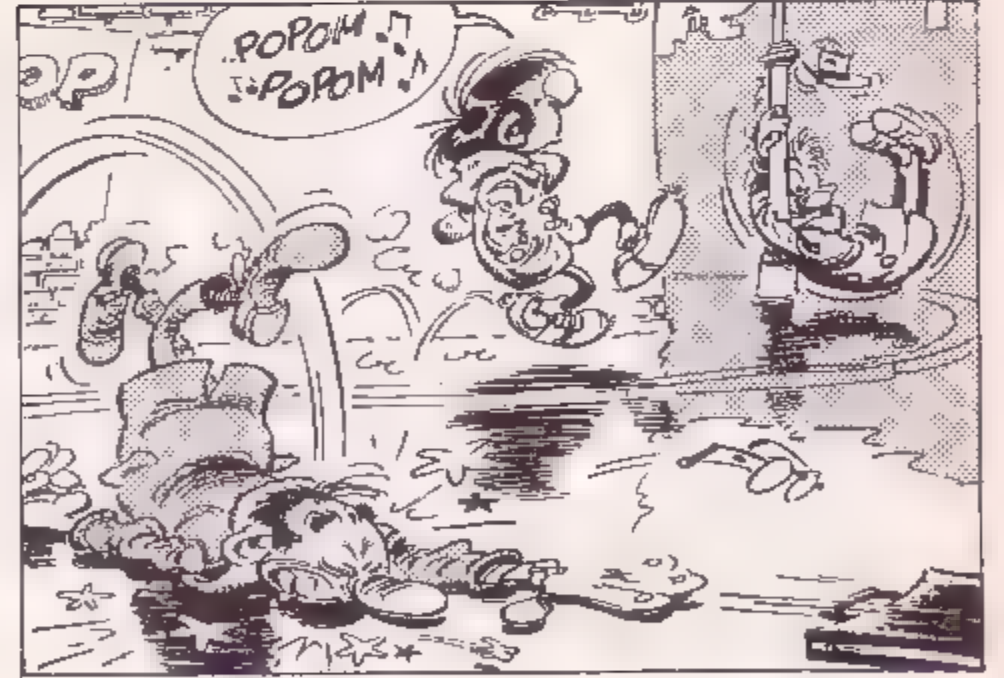
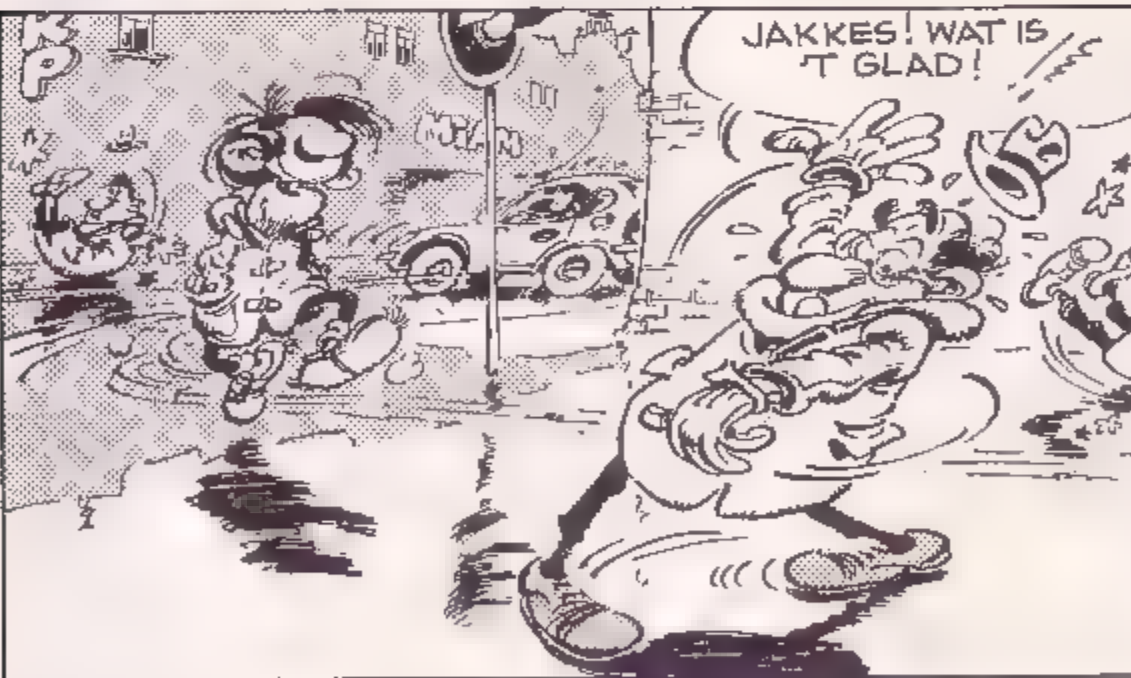

IDEË: YVAN

INTERMARCO 7172

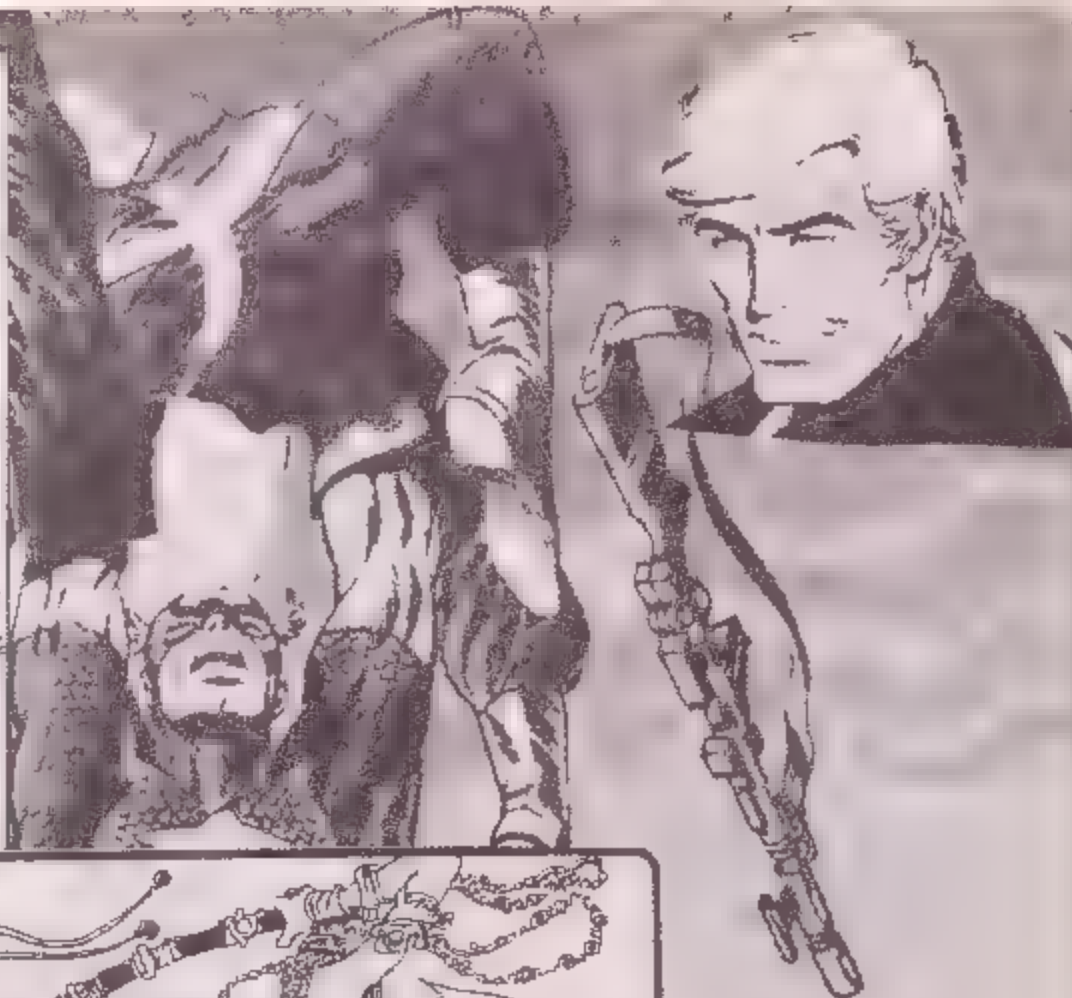
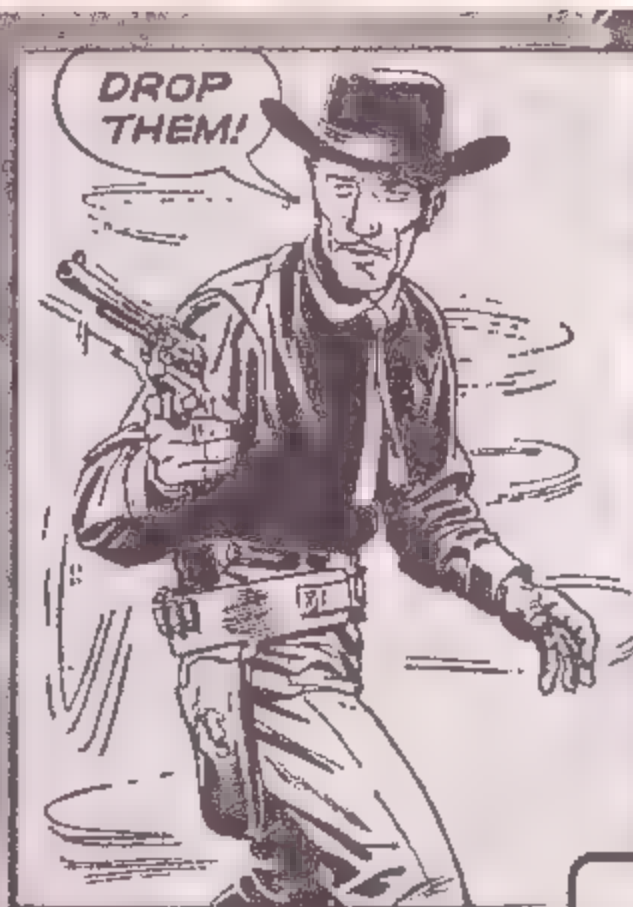
GUUST

DOOR Franquin

INTERMARCO 7172

NIEUWE STRIPS
 2e HANDS STRIPS
 TIJDSCHRIFTEN
 MARVEL
 + DC COMICS
 UNDERGROUND
 COMICS
 FANZINES
 FRANSE STRIPS
 HORROR STRIPS
 AMERIKAANSE
 STRIPS
 ANTIEKE STRIPS

STRIP_O RAMA

KRUISSTRAAT 121

EINDHOVEN

TELEFOON: 040- 44 50 77.

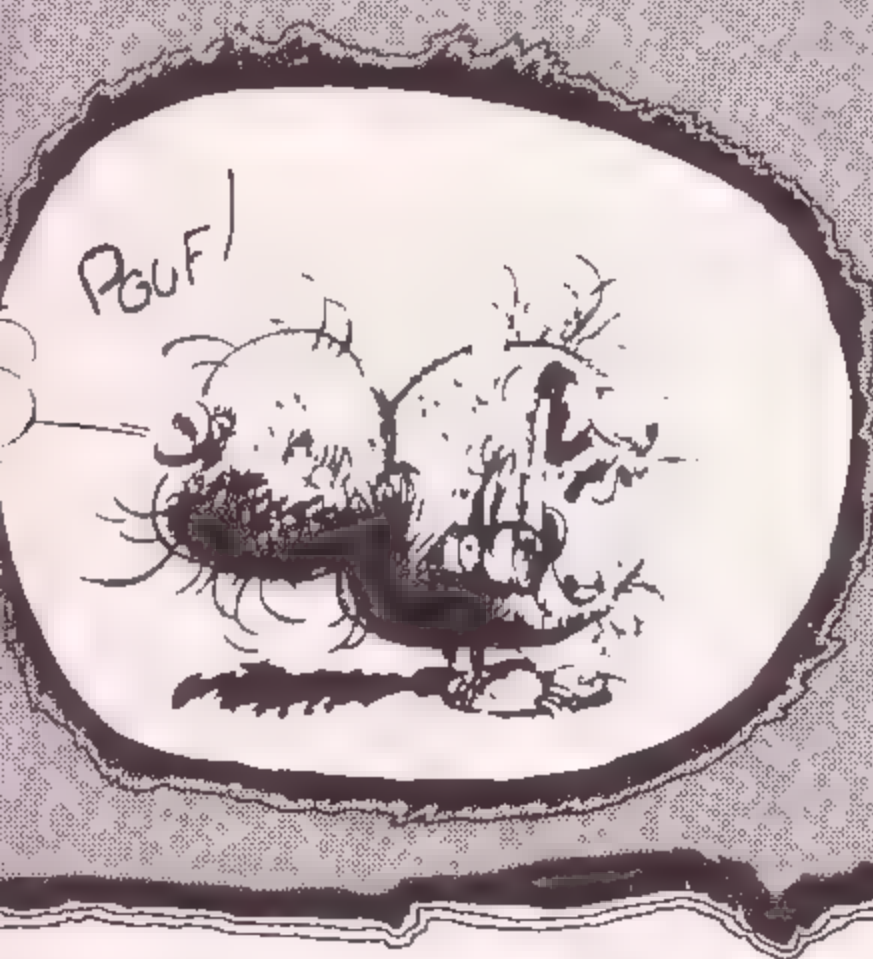
GEOPEND VAN 9.00 tot 18.00 uur

's MAANDAGS vanaf 10.30 uur

VRIJDAGAVOND tot 21.00 uur.

FRANKLIN MONSTERS

Robbedoes en Kwabbernoot-albums:

A Robbedoes en Kwabbernoot	(1948?)
1 4 avonturen van Robbedoes... en Kwabbernoot	(1949?)
2 Er is een tovenaars in Rommelgem	(1951)
3 De Zwarte Hoeden en 3 verdere avonturen van R en K.	(1952)
4 Robbedoes en de erigenamen	(1952)
5 De roof van de marsupilami	(1954)
6 De horen van de neushoren	(1954)
7 De dictator en de paddenstoel	(1956)
8 Pas op, Kwabbernoot!	(1956)
9 Het schuilhol van het zeemonster	(1956)
10 Het masker der stilte en de Super Quick	(1958)
11 De gorilla heeft het gedaan	(1959)
12 Het nest van de marsupilami's	(1960)
13 De bezoeker uit de oertijd	(1960)
14 De gevangene van Boeddha	(1960)
15 Z van Zwendel	(1961)
16 De schaduw van Z	(1962)
17 Robbedoes en de bobbelmannen en De miniatuurtjes	(1964)
18 QRN op Bretzelburg	(1966)
19 Hommeles in Rommelgem en Bravo Brothers	(1969)
20 De goudmaker	(1970)
24 Tembo taboe	(1974)

Ton en Tinneke in Kuifje (1 pl. per nr.):

1955 (11 pl) 42 t/m 52 - 1956 (52 pl) 1 t/m 52 -
1957 (50 pl) 1 t/m 52 met uitzondering van 19 en 20
1958 (44 pl) 1 t/m 52, op 15 t/m 23 na, in nr. 14 2 pl.
1959 (25 pl) 1 t/m 27, op 13 en 16 na.

Ton en Tinneke-albums:

60 avonturen van Ton en Tinneke met gags uit: 1955:48;
1956:2, 3, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26,
28, 29, 31, 32, 34, 35, 36, 38, 39, 42, 44, 47, 48, 49, 50, 51;
1957:1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21,
22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31.

Ton de pechvogel met gags uit: 1957:33, 34, 35, 36, 37,
38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 51, 52; 1958:1, 2,
3, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34,
35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50,
51, 52; 1959: 12.

Ton en Tinneke, boordevol grappen met gags uit: 1956:
13, 15, 17, 25, 27, 30, 33, 37, 40, 41, 43, 45, 46, 52; 1957:
7, 32; 1958: 4, 14, 9, 31; 1959: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11,
14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27.

Nog niet in album verschenen de gags uit: 1955: 42, 43,
44, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 52; 1956: 1, 4, 5, 6, 8, 10,
1957: 6, 45, 50

In Sprint nr. 3(1955) De Marsupilami zet de stad op stelten (4pl)
In Robbedoes Junior: Nadere gegevens ontbreken.

Illustraties in Robbedoes:

581, 590, 625, 626, 700, 701, 708, 713, 714
761, 782, 783, 810, 813, 821, 873, 985, 986,
988, 989, 990, 991, 992, 993 (artikel zonder
tekening), 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000,
1000 (1e gag nr. A), 1001, 1002, 1003, 1004(2x)
1005($\frac{1}{2}$ pg) 1006, 1007 (2x)($+\frac{1}{2}$ pg), 1008($\frac{1}{2}$ pg),
1009, 1010, 1011(2x) 1012, 1013 1014, 1015,
1016, 1017, 1018, 1019 (2x)(+ art.). 1020,
1021 (1x)($+\frac{3}{4}$ pg), 1022, 1023, 1024, 1027(2x),
1042 1055(1pg), 1084, 1085, 1091, 1092(1pg),
1132, 1186, 1187, 1188 (art. alleen tekst), 1198(2x)
1235, 1258, 1270, 1274, 1275, 1286, 1288, 1303,
1312, 1319 t/m 1329, 1351, 1352, 1354, 1358,
1368, 1371, 1391, 1392, 1393, 1407, 1408, 1420,
1434 1436, 1444, 1445, 1446, 1451, 1457, 1458,
1459, 1473, 1495, 1496, 1499, 1500, 1501, 1504,
1506, 1507, 1509, 1512, 1514, 1517, 1521, 1523
t/m 1537, 1540, 1541, 1543, 1548, 1553, 1565,
1576, 1584, 1601, 1603, 1616, 1627, 1667, 1732,
1734, 1829 t/m 1834.

Geïllustreerde vervolgverhalen/artikelen:

1354 t/m 1363: De Robinsons van het spoor;
1436 t/m 1470 en 1477: Heet van de redactie.

Voorplaten van Robbedoes:

626, 660, 661, 697, 698, 714, 737, 768, 784, 821,
842, 873, 1019, 1022, 1131, 1139, 1175, 1435, 1438,
1439, 1450, 1454, 1458, 1472, 1477, 1486, 1496,
1507 (+achterplaat), 1518, 1523, 1536, 1539, 1540,
1559, 1569, 1573, 1576, 1638, 1650, 1659, 1667, 1698
1721, 1741, 1757, 1804.

Voorplaten van verzamelalbums:

15, 17 t/m 104, 106, 108, 109, 114, 116, 120, 122,
kleine verzamelbanden: tenminste drie (alle de-
zelfde voorplaat)

Tekeningetjes op voorplaten van Robbedoes:

697 t/m + 1200, 1538 t/m heden; verzamel-
albums: 125, 126, 128

Reklametekeningen in Robbedoes:

Voor Pied Boeuf-limonade: 1157, 1165, 1167;
melk: 1174 t/m 1182, een fototoestel (jaarg. '71)
Reklametekeningen in Dagblad De Standaard:
Voor Philips-batterijen: 15 mei 1973 t/m 26 dec.
1973 (genummerd 1 t/m 14)
Voor uitg. Dupuis (aankondiging 11e album Guust)
3 tekeningen van Guust: 29 of 30 november 1973.

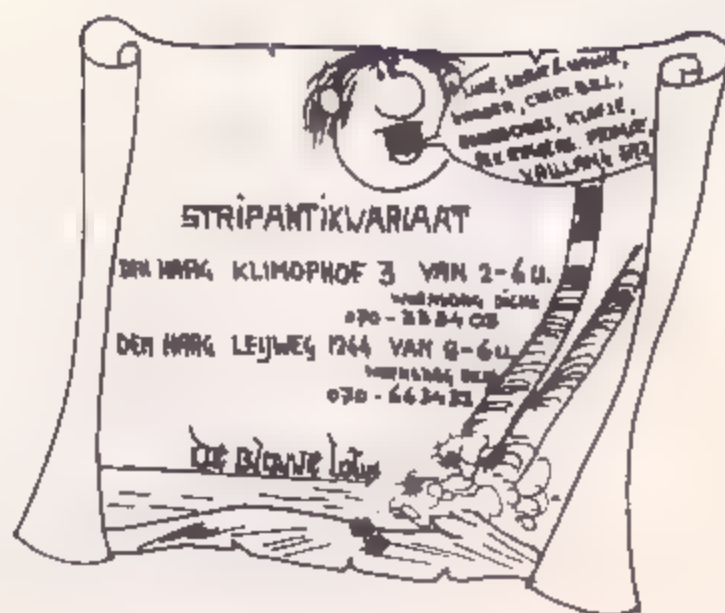
Diversen: Nieuwjaarskaart 1973 van uitg. Dupuis (6 stroken),
briefpapier, afweekplaatjes, reclamefolders, Dupuis-katalo-
gussen, enz., enz.

**NIET ALLEEN VOOR
STRIPS BIJ ONS
BINNEN WIPPEN!**

Oók voor boeken - pop elpees
(die van f 14,90 weetjewel!) -
posters - undergroundbladen -
enz

DE BOEKENBEURS
1e Middellandstraat 23,
Rotterdam.

DE BENGEL
Voorstraat 283, Dordrecht

**tante Leny
preSenteert!**

WEES TOCH BIJ DE TIJD! OVER 'N
JAAR ZOEK JE JE RST NAAR
OUDE NUMMERS. NEEM 'N
ABONNEMENT EN JE KRIJGT 'N
MARC SMEETS POSTER (33x46)
KADO! SLECHTS FL 9,50 VOOR
7 NUMMERS GRO 2711926
T.N.V. LENY ZWALVE D.KAAG

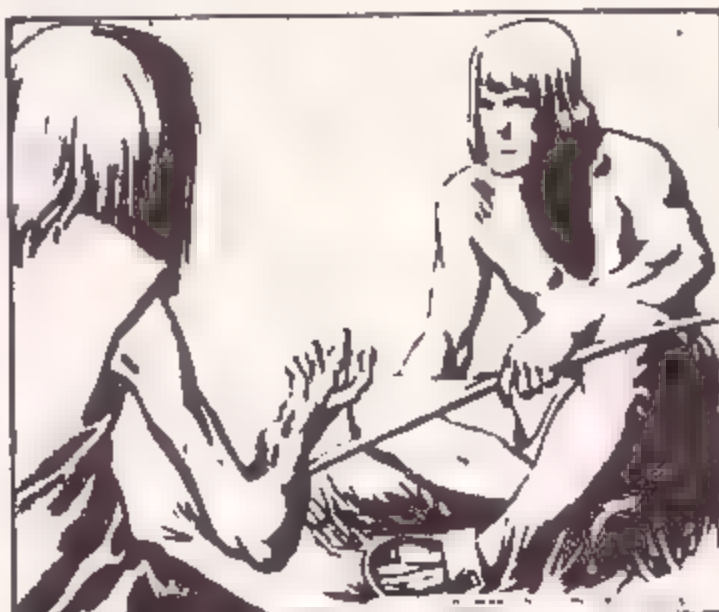
45. Tevergeefs trachtte de woudkoning Eric tot andere gedachten te brengen. 'Wanneer gij thans heengaat,' zei hij, 'zou dit het einde van onze vriendschap betekenen. Gij hebt de gastvrijheid, die ik u van harte verleend heb, geschonden. Ik heb u gewaarschuwd voor de gevaren, die u bedreigen, ik heb u gezegd, dat ge niet levend zult terugkeren, doch wanneer ge niet naar mij luisteren wilt, verdwijnt dan ook voor goed uit mijn ogen.' Hoewel Eric smartelijk getroffen was, door de houding van de woudkoning, kon dit aan zijn besluit toch niets veranderen. 'Voor mij zult ge altijd een goede vriend blijven en ik zal steeds in

dankbaarheid aan u blijven denken,' sprak hij, terwijl hij zich langzaam verwijderde in de richting van de rivier. Zwijgend staarde de woudkoning hem na en ook Eric keek nog talloze keren om naar de man, die hem zovaak het leven had gered en zich zulk een goed vriend had getoond. Doch tenslotte onttrok de wildernis hen aan elkanders oog. Eric zette alle gedachten aan wat gebeurd was opzij en ging vastbesloten voorwaarts, op zoek naar Halsä. Toen de hemel zich langzamerhand wat lichter begon te kleuren, bereikte hij de oever van de rivier.

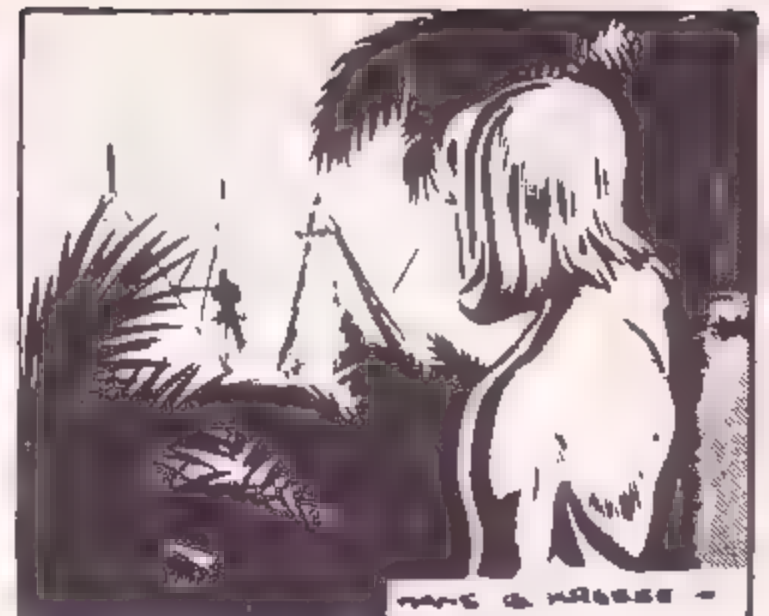
46. Met forse slagen zwom Eric de rivier over, die niet breed was. Wel stond er een vrij sterke stroom, doch Eric was een geëfend zwemmer en al spoedig had hij de overkant bereikt. Opgefrist door dit ochtendbad beklom hij de andere oever. Doch nu werd het moeilijker. Aarzelend stond hij een ogenblik stil en dacht na. Welke kant moest hij uit? Dit was het rijk van de materie, maar waar waren de bewoners, de vreemde soldaten, die Eric in de blokhut had gezien? Waar hadden zij Halsä naar toe gebracht? Het was alsof de atmosfeer hier nog drukkender was dan aan de overkant, die Eric zojuist verlaten had. De stilte,

die er hing was onwerkelijk en benauwend en het werd Eric even onbehagelijk te moede, doch even later schudde hij alle sombere gedachten van zich af. Hij was hier om Halsä te zoeken en niet om zich door allerlei bangmakerijen te laten beïnvloeden. Vastbesloten drong hij op goed geluk de wildernis in. Die kon toch niet eeuwig voortduren? Ergens moest hij toch tenslotte een aanwijzing vinden. En inderdaad was hij nog niet zo heel ver gegaan, toen hij plotseling een gerucht hoorde. Bliksemsnel liet hij zich voorover in het hoge gras vallen. Het was zaak om hier de uiterste voorzichtigheid in acht te nemen.

47. Als een kat sloop Eric op handen en voeten door de struiken. Het geluid kwam steeds dichterbij, een vreemd gemurmel, alsof er iemand zachtjes praatte. Zouden er dan levende wezens in de buurt zijn? Ineens zag hij iets bewegen. Voorzichtig kroop hij naderbij en gluurde tussen de bladeren door. Hij kon zijn ogen nauwelijks geloven, zo vreemd was het schouwspel dat zich aan hem vertoonde. Op een open plek in de wildernis zat een stokoude vrouw bij een klein vuurtje van droge takken en bladeren. Van een paar takken had ze een soort braadspit gemaakt, waaraan een stuk vlees stak. Langzaam draaide ze het in het rond, terwijl ze voortdurend zachtjes in zichzelf zat te mompelen. Toen Eric tevoorschijn trad, scheen het mensje in het minst niet

verbaasd te zijn. Met een vriendelijk gebaar noodde ze hem om bij het vuur te gaan zitten en vertelde hem, dat ze een uitgestotene was, omdat ze oud en invalide was. Dat was zo de gewoonte in Materia, waar men zich om oude mensen niet meer bekommerde. Toen ze hoorde, waar Eric vandaan kwam en wat hij kwam doen, kwam er een verschrikte uitdrukking in haar ogen. Langzaam schudde ze het hoofd met de lange, grijze haren, die er verward omheen slietten, en met een krakende stem prevelde ze: 'Neem een raad van een oude vrouw aan, mijn jongen. Keer terug vanwaar je gekomen bent, als je het leven wilt behouden.'

48. Met krassende stem bleef de oude vrouw doorjammeren over de gevaren, die hem in Materia zouden bedreigen, doch Eric haalde slechts zijn schouders op en zei: 'Wijs me liever hoe ik er komen kan. Aan al dat gejammer heb ik niets en ge kunt mij toch niet van mijn voornemen afbrengen. Ik kan mijn vriend niet aan zijn lot overlaten. Welke kant moet ik uitgaan?' Het wijfje schudde verdrietig haar hoofd en kraste: 'Dan moet je het zelf maar weten, jongeman. Je zult nooit kunnen zeggen, dat ik je niet gewaarschuwd heb. Wanneer ze je te pakken hebben, zul je in de laatste sekonden van je leven nog wel eens aan mijn woorden denken. Maar dan is het te laat! En ga nu maar aldoor rechtuit in die richting,' ze strekte een benige vinger uit, 'dan loop je je noodlot regelrecht tegemoet!' Na die woorden keurde ze Eric zelfs geen blik meer waardig, maar verdiepte zich vol aandacht in het stuk vlees aan haar braadspit.

Eric talmde geen ogenblik langer, doch begaf zich direkt op weg. Steeds dieper drong hij het dichte woud binnen, zorgvuldig vermijgend al te veel gerucht te maken. Van alle kanten kon hem hier immers gevaar dreigen? Hoe dieper hij doordrong in deze wildernis, des te zwaarder drukte de stilte. Geen vogel liet zijn geluid horen. Geen zuchtje bewoog door het dichte bladerendak. Doch plotseling verstrakte Eric's gezicht. Hij had in de verte een flauw gerucht gehoord. Behoedzaam sloop hij verder. Doch hij had nog maar weinige stappen gedaan, toen hij opeens bleef staan en zich bliksemsnel achter een paar struiken verschool. Vlak voor hem lag een enorm tentenkamp, waar het wemelde van dezelfde soldaten, met wie hij op zo'n onaangename wijze in het huis van de woudkoning had kennis gemaakt. En tot zijn grote verbazing zag Eric midden in het kamp een reusachtige stalen kooi staan.

49. Eric's nieuwsgierigheid was gewekt en zonder zich lang te bedenken liet hij zich voorover vallen en sloop op handen en voeten tot vlak achter een der tenten, waarin hij stemmen hoorde. Ademloos luisterde hij toe. '... Toen we daar eenmaal waren,' hoorde Eric een soldaat vertellen, 'was hij niet alleen. Er waren nog een paar kerels, die ons handen vol werk gaven, zodat de woudkoning zelf kon ontsnappen. Maar een van die kerels hebben we gevangen kunnen nemen. Koningin Ergosa heeft ons echter opdracht gegeven om opnieuw een poging te wagen om de woudkoning in handen te krijgen en deze keer zal het zeker gelukken, want we gebruiken de gevangene als lok-aas. Haha, hij zal regelrecht in de val lopen!' 'Maar wat moeten wij dan doen?' hoorde Eric een andere stem vragen. 'Jullie zijn gewoon gezonden om ons te helpen. Ter versterking, begrijp je? Kijk, de bedoeling is dat we een valkuil maken. Je hebt die stalen kooi toch wel gezien, die in het kamp staat. Wel die zetten we in de kuil. Het ding is van boven open en kan gesloten worden met een stalen deksel, maar dat gebeurt pas, als mijnheer de woudkoning erin zit, vat je? Eerst wordt die opening van de kooi bedekt met een laag takken en zand en

daarop leggen we de gevangene neer. In de buurt gaat een van ons in een boom zitten en roept voortdurend om hulp. Vroeger of later moet die woudkoning dat horen. Hij zal er op af komen de gevangene zien liggen, hem willen helpen en op hetzelfde ogenblik zakt hij door de dunne laag in de kooi en wij hebben hem. We hoeven alleen de deksel maar dicht te schuiven en hem naar de stad te brengen. Dan zal de koningin wel beslissen wat er verder met hem moet gebeuren. Haha, ik ben blij, dat ik niet in zijn schoenen sta als het zover is! Zodra de woudkoning in die kooi gevallen is, lost de schildwacht in de boom drie schoten, snel achter elkaar en de rest is voor ons een peuleschil!' Ademloos lag Eric te luisteren, terwijl de angst hem om het hart greep. Dat plan moest verhinderd worden, dat stond onmiddellijk voor hem vast. Maar hoe? Zo verdiept was hij in hetgeen hij juist gehoord had, dat hij niet eens hoorde hoe achter hem iemand naderde. Het was een schildwacht, die de ronde in het kamp deed en zeer verbaasd was, toen hij plotseling bijna over een paar benen struikelde, die onder de struiken uitstaken. Eric was ontdekt!

wordt vervolgd

BESTUURSMEEDEDELINGEN

Legale Bommel-serie, een uitgave van de Bezige Bij in samenwerking met Het Stripschap

Nu het dan eindelijk zo ver is dat de betrokken partijen elkaar gevonden hebben, richt het bestuur zich tot de leden van Het Stripschap en de abonnees van Stripschrift om in te tekenen op de uitgave. Voor het eerste halfjaar is een programma vastgesteld dat op dit moment niet kan worden bekend gemaakt. Daar de opzet is dat ALLE verhalen worden uitgegeven en bovendien het Stripschap de volgorde heeft mogen bepalen, kunt u erop vertrouwen dat de serie zowel druktechnisch als inhoudelijk aan al uw wensen zal voldoen.

De eerste drie deeltjes van de serie zullen in september ter gelegenheid van de dan te houden Bommeldag worden aangeboden. De prijs zal rond de f 10,- liggen, afhankelijk van de oplage

-Iedere abonnee heeft het recht op één serie tegen de voorgestelde prijs;
-Zij die op 18/5/74 alleen lid van Het Stripschap waren ook één serie;
-Leden/abonnees hebben gelegenheid tweemaal in te tekenen op deze unieke serie. Het bestuur van Het Stripschap heeft in het verleden meermalen het verwijt - en meer dan dat - gekregen de activiteiten van de illegale uitgever met de mantel der liefde te bedekken. Het hoopt nu door in het offensief te zijn gegaan tegemoet te komen aan de verlangens van de vele Bommel-liefhebbers. Dezen moesten het immers tot op heden stellen met illegale uitgaven. De verzorgers van deze uitgaven hebben er door hun activiteiten mede toe bijgedragen dat deze serie tot stand is gekomen, dat dient in alle eerlijkheid vermeld. Zoals ook vermeld dient te worden dat slechts een enkeling hunner enig begrip toonde voor de wensen van de verzamelaars en het merendeel er slechts op uit was de eigen zakken te vullen. Dat Bommel's geestelijke vader Marten Toonder deze ontwikkeling van de illegale uitgaven met groeien-

de ergernis volgde zal een ieder duidelijk zijn. Het is dan ook aan hem te danken dat de voorgestelde oplossing uiteindelijk mogelijk is geworden. Rest de hoop dat het Bommelminnend volkje zal aantonen dat een jaar lang voorbereidend werk niet tevergeefs is geweest. Door intekening op de serie verzekert u zich voor de eerste periode van een half jaar van maandelijkse toezending van de drie die maand verschenen uitgaven. U kunt uw intekening per briefkaart zenden aan de heer H. Stoovelaar, postbus 104, Uithoorn, onder vermelding van uw gegevens - naam en vermelding lid of abonnee. Zij die volgens de eerder vermelde regeling recht hebben op twee series dienen daartoe twee aanvragen per briefkaart in te sturen, een als abonnee van Stripschrift en een als lid van het Stripschap. Uw aanvragen gaarne vóór 1 juli aanstaande inzenden.

Martin Wassington.

LEDENAANBIEDINGEN

Plakboekjes, 8 stuks voor f 7,50. Simpelman f 2,65. Bommelbibliografie f 3,95. Stempels van Toonder's stripfiguren, 2 series (A en B), in dozen van 12 stuks, prijs per serie f 17,50. De stempels zijn NIET los verkrijgbaar. Stripschapsticker, 20 stuks voor f 3,-. UITSLUITEND VOOR LEDEN te bestellen via giro 1513000 tnv de penningmeester van Het Stripschap te Amsterdam.

ADRESSEN BESTUURSLEDEN

Martin Wassington (voorzitter), van Mourik Broekmanstraat 11, Amsterdam, 020-171332.
John van der Mark (sekretaris), Suze Robertsonstraat 56 hs, Amsterdam, 020-935310.
Wil Soyer (penningmeester), Overtoom 536, Amsterdam, 020-166113.
Kees Helderman (4e bestuurslid), Zocherstraat 60, Amsterdam, 020-168214.
John M. Willems (5e bestuurslid), Dorus Rijkshof 5, Amsterdam.

FILMOTEK

Ch. Wauters, Linnaeusstraat 13, Amsterdam, 020-355182.

GEVRAAGD

Kappie knipsels nr. 99; nr. 101 t/m 104; alle knipsels vóór nr. 86 (met uitzondering van de nrs. 11, 21, 27, 29 t/m 33, 35, 63, 82). Verder de boekjes: Kappie en de vreemde zeeroovers en Kappie en het nevel-land.
P. J. van Trigt, Weezenhof 34-47, Nijmegen, 080-444656.

AANGEBOODEN

Tom Poes Wonderdokter, Talisman. Die tollsten Geschichten von D. D. 23 t/m 30. D. D. -album 1974 van V&D. Zwaardvis II 1953. Verzamelalbum Vidocq. Kuifje jaargang 1969 gebonden.

GEVRAAGD

Die tollsten Geschichten von D. D. 1 t/m 16. D. D. -jaargangen 1957, 1958, 1967, 1968 nr. 1 en 2. Fix en Foxi jaargangen 1959, 1962.

Willem van Ewijk, Oude Graafseweg 228, Nijmegen, 080-771176.

AANGEBOODEN

Bijna alle nrs van Rob's Vrienden. Weekblad Arend (ingebonden): 2e jrg. 27 - 52, 3e jrg. 14 - 39, 3e jrg. 40 - 13 (4e jrg), 4e jrg. 14 - 38, 4e jrg. 29 - 13 (5e jrg).

GEVRAAGD

S&W (Vlaams), Bommelboekjes, Chick Bill, Eric (1 t/m 8 + 10 - 13 - 15).
D. Kooreman, Grootscheepmakersstraat 17, Zaandam.

AANGEBOODEN

Knipsels: Arman en Ilva, S&W. Cumulus, Panda 109 t/m 123, T. P. 139.

Boeken: Panda, meestervlieger; Kappie, vlag-serie, matras-schat, ijsbergraadsel. Ketelbinkie, T. P. B 30, B34, B53, jassen-vracht.

GEVRAAGD

T. P. 46, 93, 86, 109, 120, 124, 127, 129 - B4, B59.
Hennie Talens, Deken Scholtenstraat 18, Oldenzaal, 05410-4790.

KOM, KIJK EENS eventjes op zolder. Ook u hebt vast nog wel Donald Ducks of ander Disney-materiaal (boeken, foto's), die u misschien wel aan mij kwijt wilt! Schrijf even naar Rein van Willigen, Vergtweg 1, Zaltbommel.
Doen! Vast bedankt!

GEVRAAGD

Sjors weekblad 1968: nrs. 42, 44, 46, 49, 50; 1969: nrs. 14, 22, 28; 1970: nrs. 19, 23. Kuifje weekblad 1959: nrs. 33 en 34. Heroic albums.
R. Saariste, de Vriesstraat 37, Delft, 015-135510.

GEVRAAGD

Eric, Wolters 1 - 2 - 4 - 5 (of 1e Ned. serie: 1 t/m 4, 7 t/m 10).
Ed van Kooten, Voermanstraat 74, Amhem.

AANGEBOODEN

T. P. Tovertuin, Zieke Hertog, Monsterei, Grim Gram, Noorderlicht, Blikken Mannen, Geheimzinnige Boegbeeld.
D. D. compleet '57, '58, '60, '62, '67. Korea, Zwarte Klauw enz.
GEVRAAGD
Chick Bill, Akim, Tarzan, Kordaat, Chlorophyl, Baard & Kale, Kuifjes wb tot '69, Flink, enz.
E. P. C. Meyer, Keggestraat 51, Den Haag, 070-906378.

GEVRAAGD

Eric nr. 3 De Sultan van Ahaim, 32 Het Raadsel van Tuam Mor, 36, De Grote beslissing en evt. Belgische nummers.
Kapt. Rob nr. 2 Het scheeps-journaal van Peer de Schuymer, nr. 11 Het mexicaanse afgodsbeeld, nr. 15 De Onderwereld van Prof. Lupardi.
J. ter Horst, Aldlansdyk 50, Stiens.

AANGEBOODEN

Lombard, Dupuis, KZV, Suske & Wiske, Kuifje, Robb. enz.

GEVRAAGD

Tom Poes weekblad 3e en 4e jaargang. Tom Poes 1e en 2e serie Oude Nederlandse jeugdbliden.
R. Decadt, Marcus Laurinstraat 82, 8310 Brugge 3, België

AANGEBOODEN

Alle Suske en Wiske's, Sjors I en II, zwart/wit Tintins, Felix Annuals. Verder veel Dupuis-, Lombard- en Standaardalbums, stripweekbliden, knipsels etc. etc. etc.

GEVRAAGD

Ketelbinkiekrant 1948 nr. 22, 1950 nr. 49, Risque Tout nr. 50; Robbedoes Junior, Robbedoes banden 53, 55 en Jeugdalbum, Spirou banden 1, 2, Weekbliden Pum Pum, Franc Jeu, De rakker, Kapoentje, Wonder-land, Kindervriend; Maandblad De Knape; Kuifje's Chromo's Automobielen + album Luchtschepen; De Pantoscaaf; Zoo ik een indiaantje was; Piwo en de wilde kudde, Piwo bij de paardendieven.
H. J. Matla, Frederikstraat 151, 's-Gravenhage, 070-461637.

AANGEBOODEN:

U straal, alle Suske en Wiske's (vlaams), Surcouf I, Corentin I t/m 3, Blanke neger, Tarawa (slechte staat), Pantoscaaf (Vandersteen), Piwo, Zwaardvis, alle Alexen, Geheimzinnige vijand, Leeuw van Vlaanderen, Tuyl Uilenspiegel I en II, enz. enz.

GEVRAAGD

Al het Kresse-materiaal, Beest is dood, alle zwart/wit Tintin's op Scepter d'Ottokar en L'oreille cassée na (allen wel gewenst met kleine plaat) en kontakt met Belgische en Franse verzamelaars.
W. v. d. Plas, Persoonshaven 101 C II, Rotterdam, 010-848530.

AANGEBOODEN

Tom Poes gekopieerde verhalen: Watergeest, Dropslaven, Wonderdokter, Zeeslang, Wraakgier, Gebroeders Weeromstuit, Klokker, Herenopstand, Ontstoffen. Boeken: Kwanten/Beunhaas, Plamoen/Lemland (blitz), Tijddeurtje, Kniphoed (Niemeyer), Wiekschietters (Alete). Mickey banden 8 + 9. Panda knipsels: Zangers, Verzamelaar, Yoyo-jager.
E. van Ittersum, Thomas Schwenckestraat 26, Den Haag.

RUILRUBRIEK

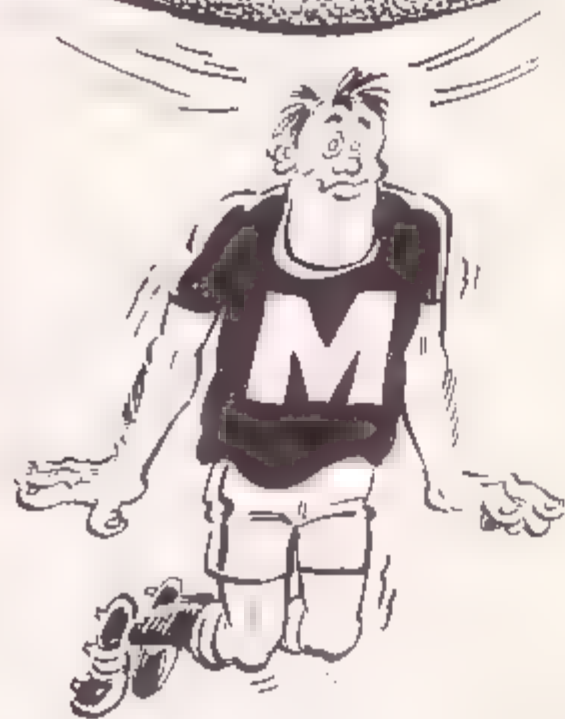
AANGEBOODEN

T. Poes - Hr. Bommel: B25 (2x), B28, B34, B48 (2x), B49, B53.

GEVRAAGD

B1, B2, B4, B6, B10, B11, B12, B22, B30, B31, B32, B33, B42, B54.

A. H. Reinders, Burgersdijkstraat 11, Amsterdam, 020-159913.

door JAN DE ROOIJ

De Macaroni's! Veel stripliefhebbers halen bij het horen van die naam hun neus op. Ze vinden deze door Dick Matena geschreven en door Dino Attanasio getekende strip eigenlijk niet in Pep (por dios! wat een blad!) thuishoren. Toch zijn de Macaroni's razend populair bij de Peplezers. In de panels die samengesteld zijn uit zo'n 370

abonnees die representatief zijn voor de lezerskring van Pep skoren de belevenissen van het Italiaanse dorpsklupje gemiddeld het rapportcijfer acht. De Macaroni's staan daarmee op gelijke hoogte met de Generaal, vlak onder Lucky Luke en Asterix, maar weer boven Nederlandse strips als Joris PK, Blook, Titus en de Broertjes

Samovarof. Omdat de grote populariteit van de Macaroni's ook mij nog steeds verbaast, ben ik naar Dick Matena getogen om hem het één en ander over zijn geesteskinderen te vragen.

--- Hoe is de strip eigenlijk ontstaan?

Dick Matena: Ik geloof dat-ie ontstaan is in 1969. Hetty Hagebeuk (de toenmalige hoofdredactrice van Pep, JdR) vond het nodig om in Pep een voetbalstrip te plaatsen. Waarom weet ik niet, maar ik denk als tegenhanger van Sjakie in Sjors of misschien, omdat in het jaar dat ik de Macaroni's ontwierp Ajax het nogal goed deed in de Europacup. Ze had vrijwel iedereen wat op dat gebied laten tekenen en schrijven, maar zonder resultaat. Met vrijwel iedereen bedoel ik voornamelijk illustrators die mij onbekend waren en een paar striptekenaars die naturalistisch tekenden, ik meen MacDonald en Henk Sprenger. De resultaten die ze me toonde, waren nihil. Omdat ik toen in een periode zat, waarin geldgebrek samenging met een vlaag van creativiteit - ik had ook net Grote Pyr ontworpen - stelde ik voor, dat ik ook eens wat in die richting zou proberen. M'n eerste idee, waarvan ik onmiddellijk één pagina uitwerkte, was het tegendeel van originaliteit. Hoofdfiguur was een sportjournalist, ik noemde hem Lodewijk Blits, die een chantagezaak rond het voetbalveld moest oplossen. Met die ene pagina die direkt op het

voetbalveld begon, zodat ik wat voetballers in actie kon tekenen, ben ik toen naar Hetty gegaan, die direkt enthousiast was. Dat was het. Het enige bezwaar, dat zij zag, was het tekenen en schrijven van Pyr en Blits tegelijk, wat volgens haar niet zou gaan. Een bezwaar, dat ik wegwoof. Ik werkte het verhaal een beetje om, begon met een nieuwe eerste pagina en werkte er daarna nog drie uit. Toen had ik er meer dan balen van en vertelde ik Hetty dat ik ervan af zag. Droefenis alom, maar ze had er begrip voor. Bovendien had ze haar twijfels over het slagen van de zaak zelf al gehad.

--- Wanneer ben je er toen weer verder aan gaan werken? Dick Matena: Een week later. Ze vroeg toen of ik de strip alleen wilde schrijven en hem door Attanasio zou willen laten tekenen. Ik stemde toe, omdat het me een mooie oplossing leek. Maar juist toen ik bezig was Blits uit te werken, waarin het Nederlandse voetbal centraal zou staan, werd Ajax in de finale voor de cup verpletterend verslagen met 4-1. Een droeve dag, die het voor mij meteen onmogelijk maakte enthousiast over Hollands voetbal te schrijven. Een kapitale blunder, zoals de daarop volgende jaren uitwezen, maar dat wist ik toen nog niet. Ik besloot m'n voetballers daarom te verplaatsen naar Italië, waarmee ik twee vliegen in één klap sloeg. Goede voetballers en een Italiaanse tekenaar, die in ieder geval Italië perfect

kon tekenen. Of hij voetballers in actie kon tekenen, wist ik niet, maar ik had mijn twijfels. Op dat moment had ik ook nog steeds groot geldgebrek en als ik ervoor zorgde net zo snel te schrijven als Attanasio kon tekenen, zou ik een aardige cent ekstra verdienen. Zo gedacht, zo gedaan. Hoe ik precies het idee kreeg van een Maffiabaas, die naar Italië teruggaat om met z'n geld van een klein klupje een klup van wereldklasse te maken, weet ik niet meer, maar in zoverre was het een moment van genade, dat het basisgegeven, dat ik in drie verhalen uitwerkte, origineel was. En dat vind ik nog steeds. Ik probeerde er een gagstrip van te maken à la Lucky Luke en Asterix, wat min of meer lukte.

echt van overtuigd, dat voetbal de pijler is waar het succes van deze strip op rust.

--- Ben je tevreden over de verhalen?
Dick Matena: Ik vind dat ze vaak als los zand aan elkaar hangen. Dat komt omdat ik ze vrijwel allemaal in een krankzinnig tempo geschreven heb. Per verhaal een gemiddelde van twee weken. Van de drie of vier verhalen, die nog gepubliceerd moeten worden, weet ik slechts vaag waar ze over gaan. Dat heeft het voordeel, dat wanneer het geplaatst wordt, de afstand die je tot je eigen verhaal kan nemen, bijna zo groot is als die van een anonieme lezer tot datzelfde verhaal. Je leert dan zeer objectief je eigen fouten zien, en als je

ging werken, werd die stijl op aandringen van Hetty gewijzigd in een wat naturalistischer aanpak, omdat zij vond, dat dat beter bij het blad paste. Ik heb daar altijd mijn bedenkingen tegen gehad, maar na een moeilijke beginperiode wilde Attanasio zelf niet meer anders. In principe is hij trouwens

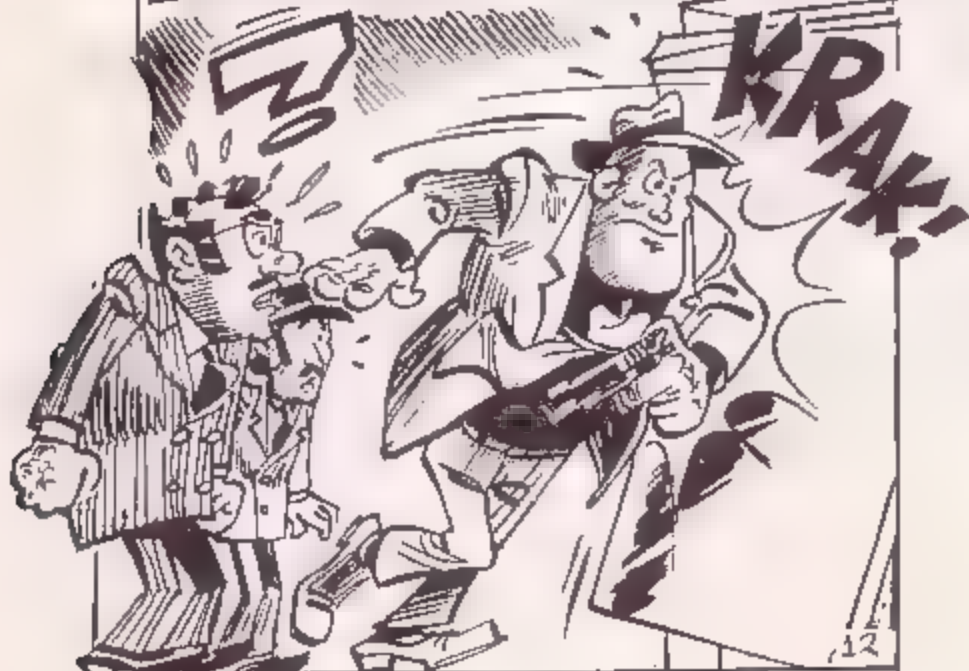

Macaroni

hetzelfde blijven tekenen, alleen de vorm is wat veranderd. Hoe dan ook, tekeningen en tekst samengevoegd met het magische voetbal, vooral dat voetbal, zorgen ervoor, dat de strip populair is

--- Toch hebben veel mensen bedenkingen tegen de Macaroni's.
Dick Matena: Ja, en die bedenkingen van vooral vakgenoten tegen de strip hebben mijn sympathie, maar ze vergeten te gauw, dat een strip nooit populair wordt door alleen maar schitterende tekeningen of briljante teksten. Het onderwerp draagt het zijne bij, maar ook het tijdstip waarop dat onderwerp aangepakt wordt. Met voetbalstrips kun je voorlopig nog op ieder gewenst moment beginnen. En als het resultaat getuigt van vakmanschap - en dat doen de Macaroni's zeker - kun je nog succes hebben ook. Mijn kritische kollega's moeten dit maar in hun oren knopen en er hun voordeel mee doen. Er zijn nog steeds te weinig voetbalstrips en zeker te weinig goede. Vooruit jongens, de handen uit de mouwen. De Macaroni's kunnen best wat concurrentie gebruiken!

BROEMBOM BOMBOM!

--- Was het niet moeilijk om het voetbal functioneel in het verhaal te passen?

Dick Matena: Ja, dat was zeker moeilijk. Je bent met voetbal bijzonder snel uitgeluld, omdat er in wezen steeds hetzelfde gebeurt. Je moet de inhoud van je verhaal dus erg gaan variëren. Het voetbal op zich gaat in wezen een ondergeschikte positie innemen en over het algemeen neemt het aantal pagina's waarop gevoetbald wordt af. De lezer hoeft dat niet te merken, zolang je maar zorgt, dat het basisgegeven van ieder verhaal voetbal is. Dat is de enige manier om een voetbalstrip vol te houden. Je kan er bij wijze van spreken een science fiction verhaal van maken waarin de klup naar de maan gaat, als je er maar voor zorgt, dat de reden, waarom ze de maan bezoeken, voetbal is. Wat ze ook doen, waar ze ook heengaan, hun motief moet voetbal zijn. Als dat lukt, kan je zo nodig per verhaal volstaan met twee pagina's echt voetbal, omdat dan in de rest van het verhaal konstant voetbal gesuggereerd wordt, voetbal hoe dan ook centraal blijft staan. Ik ben er

ergens een beter en ootmoediger mens van wordt, dan is het wel daarvan. Hoe dan ook, de verhalen alleen maken deze strip niet populair.

--- En de tekeningen?

Dick Matena: Dat doen ook de tekeningen alleen niet. Vooral in de voetbal scènes zijn ze houderig op het ontroerende af en het geheel maakt een nogal slordige indruk. Wat het werk van Attanasio toch aanvaardbaar maakt en in sommige gevallen zelfs populair is volgens mij de eenvoud waarmee hij tekent. De duidelijkheid en overzichtelijkheid, die zijn oorsprong vindt in de grote periode van de Belgische school, waarvan Franquin en Hergé de grondleggers zijn. Het was een periode waarin het juiste evenwicht gevonden werd tussen figuur en decor in de tekeningen en gein en spanning in de verhalen. Vooral de vroegere Franquin - en dan denk ik aan de verhalen De dictator en de paddestoel en Pas op, Kwabbernoot - excelleerde daarin. Daar ligt ook de basis van Attanasio's tekenstijl. Toen hij voor Pep

Dick Matena

GOAL!

Will Eisner de shakespeare van de strip

door WALDO VAN DREVEN.

'So much to say and so little room to say it in' verzucht Will Eisner in een door hemzelf gemaakte kanttekening bij de herdruk van zijn eerste 40 Spirit-verhalen; het is een uitlating, die zowel de man als zijn werk typeert. En het is evenzeer, zo vrees ik, precies het tegenovergestelde van wat men zou kunnen opmerken over 99% van alle andere stripvoortbrengselen. Dat is wellicht even tegen het zere been van menige trouwe fan, maar laten we eerlijk zijn: de gemiddelde serie, zoals we die aantreffen in de kranten en de stripbladen, heeft voor wat zijn intrige betreft maar bitter weinig te bieden. Dat hele legioen van detektives, ridders, ruimtevaarders, piloten, aap-en hokennensen, cowboys en al die andere misdadbestrijders maken in feite allemaal steeds opnieuw dezelfde avonturen mee. Hun bezigheden in avontuur nr. 1 zijn volkomen identiek aan wat ze 157 episodden later ook nog uitvoeren, nooit overkomt hen eens iets, dat niet precies in hun natwkeurig afgebakende straatje past. Het is bijna benauwend. Ik vraag me wel eens af of al die tekenaars en scenaristen zich nu nooit eens de slaaf van hun helden gaan voelen. Zouden ze nu nooit eens iets anders willen doen dan hun vaste bezigheid? Nooit eens een idee voelen opborrelen dat ze hoe dan ook op papier willen zetten zelfs al moeten ze daarvoor hun vaste hoofdpersonen eens een keer met een bijrolletje genoeg laten nemen? Trouwens, zou zoiets nu juist de serie niet op welkome wijze onderbreken en bovendien wat meer geloofwaardigheid geven? Enfin, hoe het ook zij, een feit is dat men alom alle opgelegde kansen tot intrige-verrijking laat liggen en rustig doorgaat met steeds overnieuw beginnen. Want dat is het toch in feite; de laatste kogel van een avontuur is meteen het startschot voor een nieuw, waarin weer niets zal afwijken van de platgetreden paden. Overigens hoeft men zijn TV-toestel maar aan te zetten om te zien dat de intrige-armoede van series niet tot het stripmedium beperkt is. En toch KAN het anders; Will Eisner is er het zeer levende bewijs van.

RECHT NAAR DE TOP

William Erwin Eisner, 'Will' in zijn tekenwerk en 'Bill' voor zijn vrienden, werd in maart 1917 op Manhattan geboren. Omdat hij als kind al verslingerd was aan tekenen, was het logisch dat hij na de High School bij de New York Art Students League belandde, waar hij in korte tijd een hoop vaktechniek opdeed. Van meet af aan heeft hij zijn brood met tekenen verdiend, eerst op de advertentie-afdeling van een

krant en weldra als free-lance illustrator, die links en rechts de meest uiteenlopende opdrachten aannam, zowel om ervan te leven als ervan te leren. Nadat hij o. a. à raison van \$ 10,- per pagina illustraties voor pulp-magazines als 'Western Sheriffs and Outlaws' had vervaardigd, kwam hij in 1936 bij de strips terecht; zijn eerste eigen comic ging over de ontdekkingsreiziger 'Capt. Scott Dalton', die in het blad 'Wow What A Magazine' gepubliceerd werd. Eén aflevering later werd 'Wow' al gesierd door een full-color omslag van de jeugdige Eisner, die er toen ook nog 2 andere strips in bracht, 'The Flame' en 'Harry Karry'. Tot het moment waarop 'Wow' over de kop zou gaan, één jaar later, werkte Bill op free-lance basis voor verschillende klanten, die hij van uiteenlopende strips voorzag. Een naam, die de jaren overleefd heeft, is bijv. 'Muss Em Up Donovan', een detektive-serie. In 1937 begon de ondernemende jongeman samen met Jerry Iger, de uitgever van het ineen gezegen 'Wow', plus een aanvangskapitaal van \$ 35,- een eigen produktiestudio op de hoek van Madison Avenue en 53rd Street. Zoals andere fabrieken nagelschaartjes of alpino hoofddeksels produceren, zo maakte de Eisner/Iger-Shop tekenwerk voor uitgevers.

Cartoons, puzzels, strips, verhalen illustreren, alles wat de klant maar wilde kon hij zich verschaffen bij deze studio, die één van de allereerste soortgelijke bedrijven in de hele USA was. Voor de honger heeft Bill nooit beducht hoeven zijn. Het romantische Nood Lijden in zolderkamertjes, waar zoveel beginnende kunstenaars mee plegen te worstelen, is altijd ver van zijn bed gebleven dank zij het scherpe zakelijke inzicht, dat hij aan zijn artistieke talenten paarde. Met grote uitgeverijen en syndikaten als klant en met een netto-winst van \$ 1.50 per pagina kon de studio weldra personeel gaan aantrekken. Tekenaars (waaronder zelfs topnamen als die van Lou Fine) en specialisten als inkters, lettertekenaars e. d. stroomden toe. 'I got very rich before I was 22' herinnert Eisner zich in een interview later met duidelijke napret. Toen hij 25 was had hij al zo'n slordige \$ 75.000,- bij elkaar getekend. Maar voor het zover was maakte hij nog een indrukwekkende reeks strips en stripfiguren. 'Wild Tex Martin', 'Espionage', 'K-51', 'Jack Hinton', 'Charles O'Malley', 'Man-Hunt' zijn enkele titels, die weinig meer betekenen, maar 'Hawks of the Seas' uit 1937 was al een zeer serieus te nemen strip, die dan ook onlangs nog herdrukt is. Het verhaal over de 3 legionnaires 'Brothers Three' wordt ook geroemd als één van zijn betere vroege strips en namen als 'Sheena, the Queen of the Jungle', 'Doll Man' en 'Uncle Sam', de laatste 2 uit

1939, doen de kenner van Amerikaanse comics ongetwijfeld opkijken, want deze series waren in hun tijd bestsellers en ze horen nog altijd bij de classics van de USA.

Nadat de uitgeverij Quality langzaam hun voornaamste klant was geworden, verbrak Eisner begin 1940 de relatie met Iger; 'Buzy' Arnold, de grote, royale baas van Quality, had hem een aanbod gedaan dat hij niet kon laten lopen. Lou Fine en nog wat grote tekenaars gingen met hem mee. O. a. dankzij de voornoemde suksesstrips wist Eisner het in zijn nieuwe baan ook weer onmiddellijk te maken. Zijn baas Arnold had allerlei commerciële stunts in gedachten, waarvan er één bestond uit het idee om een kant en klaar comic-book te vervaardigen, dat men exclusief aan kranten zou verkopen, die dit dan wekelijks als bijlage in hun zondags-edities konden voegen. Het was Eisner, die met de produktie van dit 16 pagina's dikke, in volle kleuren uitgevoerde Sunday Supplement belast werd. Na veel brainstorms en gepeins besloot hij het comic-book te vullen met 3 strips, 'Lady Luck' en 'Mr. Mystic' als opvullertjes en 'THE SPIRIT' als hoofdschotel.

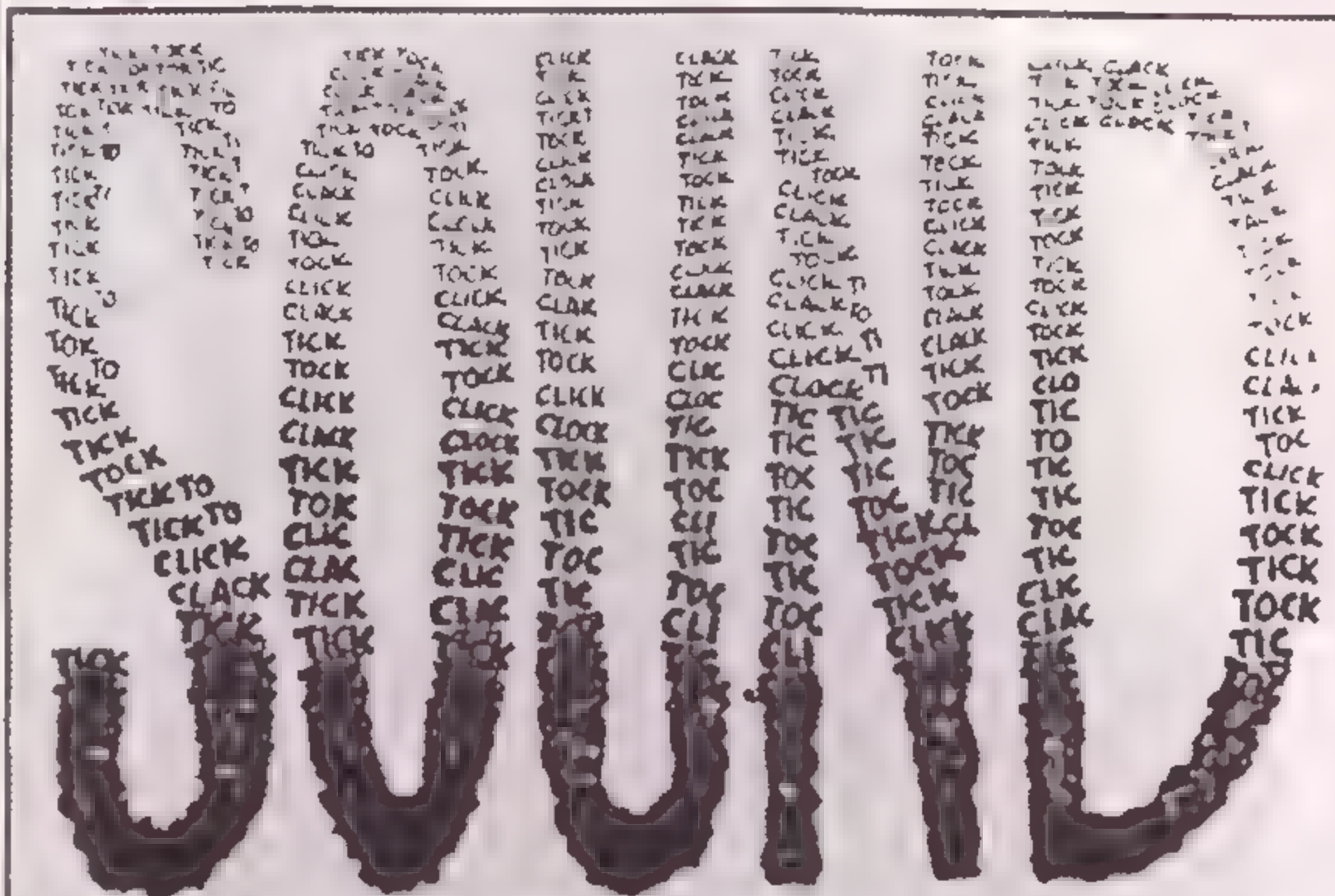
WANDELEND OVER ROZEN

Over The Spirit kom ik verderop nog te spreken, ik volg nu eerst even de carrière van Bill E. Welnu, deze begaafde artist bleef over rozen wandelen. The Spirit, één van de zeer weinige strips die voor volwassenen ook zeer goed te verteren waren, kende binnen enkele maanden al een nationaal succes. Tientallen grote stadskranten namen 'The Spirit Section' in hun zondagsedities op, er verschenen Spirit-maskertjes en -pistolen in de speelgoedwinkels en op het hoogtepunt van de roem was er zelfs een wekelijkse Spirit radio-show. Behalve de wekelijkse krante-comics, die in totaal van juni 1940 tot sept. 1952 zouden verschijnen, bestond er tussen okt. 1941 en febr. 1944 ook nog een serie dagstrips over de gemaskerde anti-hero. Deze laatste strips zijn weinig bekend, wat wel zal voortkomen uit het feit dat ze praktisch niet door Eisner zelf werden gemaakt. Behalve deze verschijningen in de kranten bestonden er ook verscheidene Spirit-verhalen in comic-book vorm. De populaire schurkenjager verscheen enige tientallen keren in 'Police Comics', het befaamde blad waarin 'Plastic Man' zijn bizarre avonturen beleefde; hij dook enkele keren op in 'Modern Comics' en hij had van 1944 tot 1950 zijn eigen uitgave 'Spirit' comic books. Ook na het stopzetten van de supplementen zijn er nog enige Spirit comic-books versche-

THE SPIRIT

ACTION
Mystery
ADVENTURE

LISTEN...

Do you hear... the scream in the night... **EEK!!**
the awakened cry of the baby... **WHAAA**
the lone passerby on the silent street.
the heavy breathing of a man asleep...
the quiet hissing of a radiator...
Now listen..... hear the drumbeat of nothingness...
the rhythm that is no sound...
the terror that is **SILENCE**

THE SPIRIT Will EISNER

Strips in stereo

nen, nl. van 1952-54 een vijftal boekjes uitgegeven door Fiction House en in 1966/67 nog 2 stuks van Harvey Publications. De verzamelaar kan echter voor wat dit betreft redelijk welgemoed verder leven, want al deze oude comic-books bevatten niets anders dan herdrukken van krante-avonturen. (Wat niet wegneemt dat dat alleen er toch al zo'n kleine 650 zijn. .). Even lijkt Vrouwe Fortuna de voet dwars gezet te worden door die magere patriot, die Eisner zelf in zijn tekenwerk had opgeroepen, Uncle Sam:

in 1941 moet hij in dienst. Maar potverkaatje - wéér zit het hem mee. Hij krijgt een baantje als tekenaar en redacteur van verschillende tijdschriften voor de troepen. Zo kan hij nota bene tijdens die 4 jaren nog een hele nieuwe stripheld kreëren, 'Joe Dope', die in het leger erg populair wordt en bovendien krijgt hij de kans het medium strip te gebruiken voor het geven van onderwijs en instructie, een in die tijd nog vrijwel onbetreden terrein, dat Eisner echter toen al erg bezig hield. The Spirit bleef tijdens zijn

afwezigheid gestag doorgaan met zijn eksentrieke avonturen. De grote Lou Fine en andere staf-tekenaars van Arnold leverden elke week opnieuw weer prima stukjes werk af, hoewel er natuurlijk toch 'iets' aan moest ontbreken nu de meester zelf afwezig was.

EEN VULKAAN VOL IDEEËN

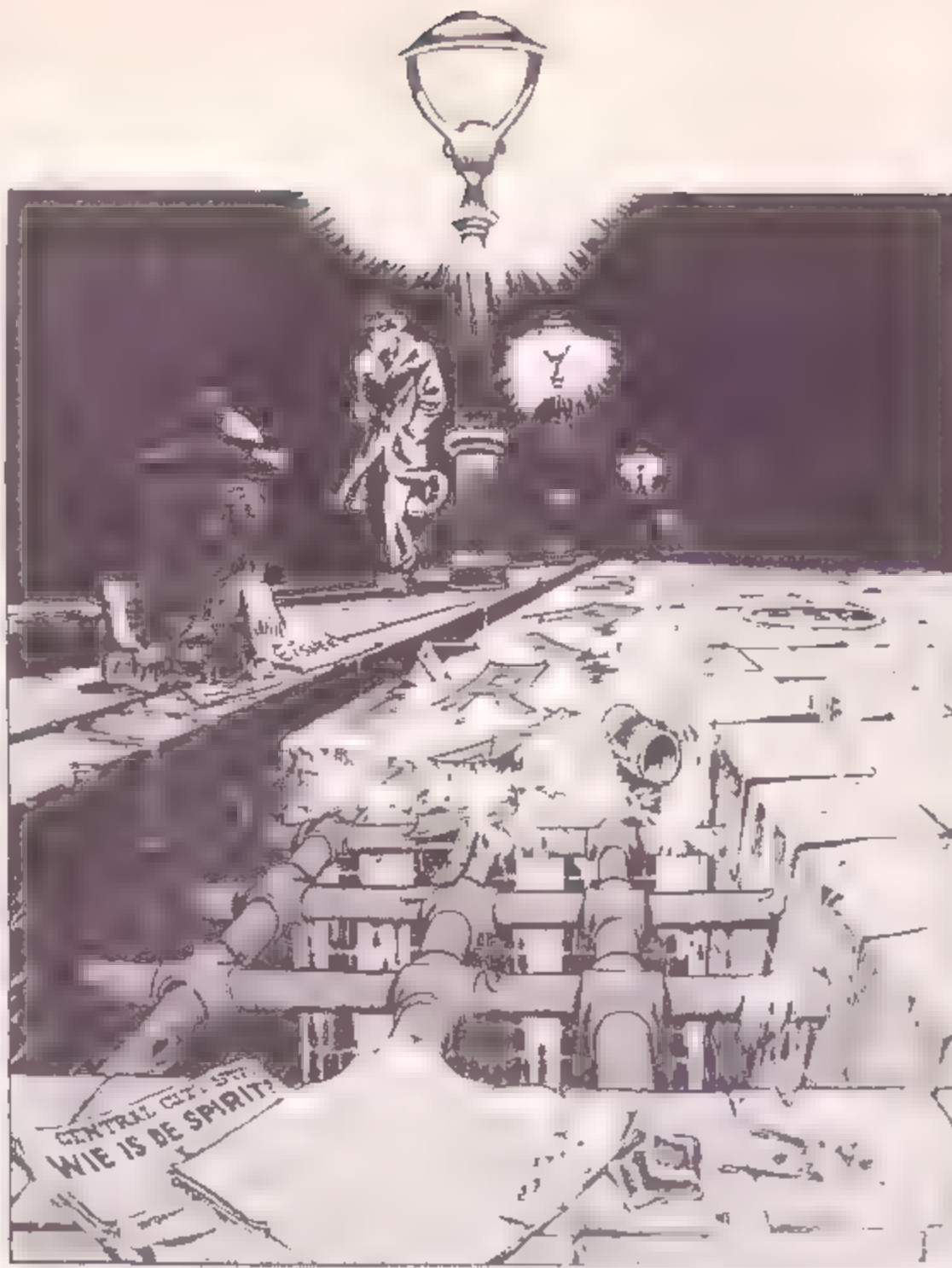
Toen hij eindelijk terugkwam had hij niets van zijn oude vaardigheid verloren. Integendeel! Hij had kwa tekentech-

niek er weer veel bij geleerd en wat andere ideeën betrof zat hij letterlijk tot aan zijn nek toe vol met de meest fantastische plannen en projecten, die hij in de daaropvolgende 6 jaren allemaal uit probeerde te werken in The Spirit, die toen zonder enige twijfel de meest veelzijdige strip op aarde was. Maar zoals gezegd: daarover later.

Toch heeft Bill Eisner niet al zijn projecten binnen de stripwereld kunnen botvieren, wat tenslotte ook de reden werd waarom hij zich in 1952 geheel uit dit medium terugtrok. (Tot verdriet van honderdduizenden Spirit-fans) Nadien hoorde het grote publiek niet veel meer van hem. Binnen de grafische wereld bleef hij echter een grootheid, die onvermoeibaar het ene nieuwe idee na het andere ontwikkelde. 'The only kick I get out of this business is being able to break new ground', zegt hij elders in het al eerder geciteerde interview met John Benson. En andermaal had hij met bijna alles wat zijn chronisch overkokende geest uitdacht enorm succes; één van de weinige uitzonderingen op die regel was zijn poging om zelf comic-books uit te geven: deze boekjes, 'Baseball Comics' en 'Kewpies' genaamd, kregen vrijwel geen poot aan de grond. Maar zoals gezegd: dit was een uitzondering die Eisner niet verhinderde te blijven waar hij was en waar hij hoort: right on top of it all!

Tegenwoordig zwaait hij de scepter over diverse maatschappijen, die zich bezig houden met visuele communicatie, informatie en edukatie. Hij maakt bijv. voor het leger instructiestrips over het onderhoud van materialen. Voor andere opdrachtgevers ontwerpt hij opvoedkundige strips over de werking van de democratie, waarmee Latijns-Amerikanen opgevoed moeten worden. Hij laat d. m. v. comics zien hoe men een vrachtwagen moet besturen enz. enz. Zo heeft hij de afgelopen 20 jaar letterlijk gewijd aan het in allerlei richtingen ontwikkelen van het medium strip, waarin hij zijn tijd zo ontzettend ver vooruit is.

Dankzij de wereldomvattende herwaardering van strips, die de laatste jaren heerst, heeft men Eisner eindelijk de lof toegezwaard, die hij verdient. En dit heeft weer tot gevolg gehad dat hij zich tussen zijn drukke werk door af en toe heeft laten overhalen tot het geven van een enkel interview, het aksepteren van enige hoge onderscheidingen, (o. a. de titel 'Best Comic Book Artist' van de National Cartoonists Society is in zijn bezit) het houden van een zeldzame lezing en bovendien... tot het opnieuw tekenen van enige Spirit-episodes. Ook hierover later wat meer.

THE DUCES LOCKER

Kort geleden zijn er twee geheel nieuwe Eisner-kreaties uitgebracht (waaronder zelfs een Will Eisner Cookbook!), zodat het er al met al op lijkt dat die nu tegen de 60 lopende ideeën-vulkaan nog lang niet uitgewerkt is.

THE SPIRIT

Wanneer men Eisner vraagt, door wie hij zich vooral beïnvloed voelt, dan beperkt hij zich niet tot het braaf oplepen van een handjevol namen, nee - Eisner blijkt letterlijk overal inspiratie uit te kunnen peuren. Hij noemt de vele films, die hij bezocht heeft, hij vertelt hoezeer de stad Manhattan, waar hij tientallen jaren heeft rondgezworven, op hem heeft ingewerkt, hij vermeldt namen van de meest uiteenlopende schrijvers en beeldende kunstenaars... kortom, hij blijkt over een ontzagwekkende volheid van geest te beschikken. En wanneer zo'n uniek talent dan al zijn kunnen en ervaring gaat samenballen in één alles-of-niets werkstuk, zoals hij dat met The Spirit wilde doen, dan moet er wel iets duizelingwekkends uit de bus komen. Enfin, dat is dan ook gebeurd. 22 jaar na het verschijnen van de laatste aflevering (ik laat nu de revivals even buiten beschouwing), kunnen veel van zijn critici nog niet de woorden vinden om het overweldigende van zijn kreaties uiteen te zetten.

Het kern-idee van de honderden Spirit verhalen is zo enorm simpel, dat het in de handen van praktisch elke andere comic-artist al zeer snel uitgedraaid zou zijn op de laffe monotonie van ten dode uitgekauwde bubblegum. (Als iemand begrijpt wat ik bedoel.)

De hoofdfiguur is Denny Colt, een privé-detektive, die al in de eerste aflevering gelijkwaardig wordt door de misdadige Dr. Cobra. Hij wordt begraven, maar verschijnt diezelfde nacht weer in het diepste geheim in het bureau van zijn goede vriend, de politiekommisaris Dolan. Dr. Cobra's explosieven hebben, zo blijkt het, slechts een schijndood veroorzaakt en Dolan en The Spirit, zoals Colt zich van nu af gaat noemen, besluiten gebruik te maken van deze gebeurtenis in hun strijd tegen de onderwereld. The Spirit immers, bestaat officieel niet en hij hoeft zich dus ook niet gehinderd te voelen door allerlei juridische belemmeringen, waarvan door de professionele misdaad zo vaak misbruik wordt gemaakt. Voorzien van een klein maskertje en zijn eeuwige slappe hoed plus handschoenen trekt The Spirit ten strijde tegen het geboefte van Central City (New York) en weldra wordt hij gevreesd als de hel. Nogmaals: een heel simpel gegeven, maar Eisner is er

nooit de slaaf van geworden. In tegendeel: het gigantische epos kent zo'n enorme verscheidenheid van intriges, dat men heel lang zal moeten zoeken om iets soortgelijks aan te treffen - zelfs als men het HELE terrein van de kunst (dus niet alleen het strip-wereldje) gaat afsnuffelen!

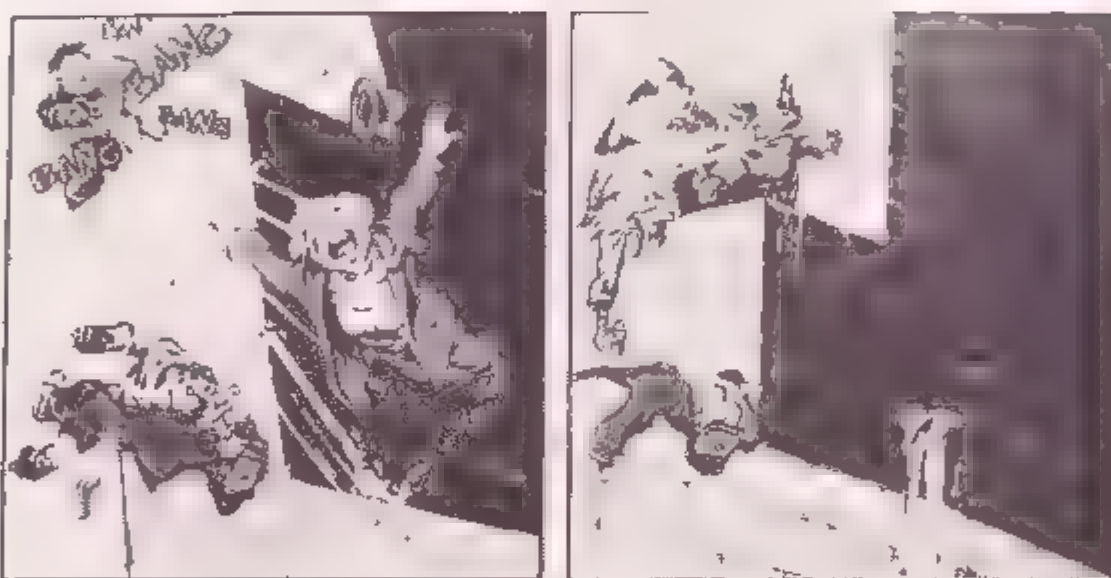
Behalve zijn uiterst sfeerrijke big city misdaad-relazen (met schitterend getekende slum-dekors, naargeestige riolen, kale takken, uitgewoonde hotelkamers, natgeregende asfaltstraten etc. etc.) heeft Eisner nl. kans gezien om ook bijna elk denkbaar ander genre een plaats te geven. En dat zonder de altijd aanwezige EENHEID van zijn strip te doorbreken. Sprookjes, parodiën, tedere kerstverhaaltjes, regelrechte smartlappen naast bikkelharde stories vol bloed, zelfmoorden en elektrische stoelen, verhalen van eenzaamheid en grote dromen zowel als vrolijke grappen, science fiction-thema's en pure kleutervertellingen - hij bewandelde alle paden. Soms liet hij The Spirit geheel op de achtergrond en haalde één van de vele bijfiguren naar voren.

Soms schreef hij in de eerste persoon, dan weer in de derde. Af en toe beperkte hij zich niet tot zijn vaste 7 pagina's per week, maar barstte plotseling uit in een wekenlang durend vervolgverhaal. Als setting gebruikte hij naast Central City ook alle mogelijke eksotische dekors: het oerwoud van Zuid-Amerika, een woestijn in Arabië of soms een regelrecht surrealistisch berglandschap. Zijn verhalen voerden tientallen, nee vele honderden uitgewerkte types en karakters op: gangsters, waanzinnige geleerden, droomvrouwen en sluwe misdadigers, kleine mannetjes-met-de-pet, trieste weeskinderen (vooral in zijn beroemde melodramatische Christmas Spirits), volkomen naar het leven getekende hoodlums uit de Bronx, logge Amerikaanse smerissen maar ook vreselijk innemende politie-beambten zoals Dolan, die de zaken af en toe zozeer boven de pet gaan, dat hij aan het eind van een episode scheel van waanzin het verhaal uitwaggelt, ach - ik kan zowel hele stripschriften vol tikken met voorbeelden zonder volledig te zijn. Will Eisner's Spirit was zo veelzijdig als het leven zelf.

Zijn tekeningen wekken niet minder bewondering op. In het eerste jaar van zijn activiteiten was er nog wel eens iets dat niet precies klopte in deze strip. Een verkeerde anatomie, slordigheden... maar na zijn terugkeer uit het leger had hij deze schoonheidsfouten dankzij hard werken (Eisner was er zo eentje, die altijd bereid was te ploeteren voor perfectie) geheel uitgewist. Het was met name in die na-oorlogse periode dat hij losbarstte in een ware orgie

Eisner's nieuwe stijl

EN ZO... FLADDERDE
GERHARD SHNOBBLE LEVENLOOS
NAAR DE AARDE.

MAAR WEN NIET
OM SHNOBBLE...

PLENG LIEVER EEN TRAAN
VOOR DE MENSHEID...

WANT NIEMAND VAN AL DIE MEN-
SEN DIE ZAGEN HOE ZIJN LICHAAM
WERD WEGGEDRAGEN... HAD ER OOK
MAAR HET FLAUWSTE VERMOEDEN
VAN, DAT OP DE DAG GERHARD
SHNOBBLE WERKELIJK HAD GE-
SLOGEN

Eisner's favoriete verhaal (in Kuif.e.)

van de meest grandioze strip-technieken. Precies zoals in een film bracht hij een strak aangehouden timing in zijn panels. Hij werkte met steeds wisselende, altijd funktionele 'kamera-instellingen', wisselde close-ups af met 'opnamen' vanaf grote hoogte, bracht de meest gedurfde licht- en schaduweffekten in zijn werk, ja - hij voorzag zijn strips zelfs van 'geluid'! Dit bewerkstelligde hij door in allerlei, met veel zorg gekozen lettertypes de achtergrondgeluiden van een avontuur zichtbaar te maken, zodat ze een rol in het verhaal gingen spelen. Voetstappen in de mist, het druppelen van een kraan, ratelende teleksen, verre kerkklokken, hoge hakken op een trap of het ratelen van machineguns - het was allemaal aanwezig. Eén keer ging hij zelfs zover om de naam van een door The Spirit achtervolgde schurk hoorbaar te maken in de gestage, onafwendbare voetstappen van de meedogenloos naderende Spirit.

Eisner was op en top strip-kunstenaar, één van de heel weinige, waarschijnlijk zelfs de enige echte stripkunstenaar ter wereld. Ik kan me voorstellen dat deze konstatering hier en daar protesterend gemompel opwekt. 'En Druillet dan? En vergeet Windsor McCay even niet! En...' Zeker - ik zal de laatste zijn om te beweren dat er buiten Eisner geen uitstekende strips gemaakt zijn. Maar... de producenten daarvan waren, praktisch zonder enige uitzondering ofwel prima tekenaars of goede scenaristen. En wanneer een erenaam als 'de 9e kunst' bestaansrecht wil hebben, dan zal het medium strip meer moeten zijn dan alleen maar een samengaan van 2 andere kunstvormen. En daar ontbreekt het vrijwel altijd aan. De EC-geniën waren een eind in de goeie richting, maar nog lang niet zo ver als Eisner (die bovendien alleen was i. p. v. een schakeltje te zijn in een duo of trio of zelfs een hele studio).

Nouja - al dat gezwets over wel of geen kunst is nauwelijks van belang, maar een feit is het dat Eisner het hele zeldzame talent bezat om visueel te kunnen schrijven. Tot mijn verrassing blijkt hij zich zelf ook erg bewust te zijn van dit facet van zijn kunnen en hij is eerlijk genoeg om te erkennen dat hij zich gevleid voelt wanneer men hem juist hierom prijst. 'Ik was me er altijd van bewust dat ik een hele nieuwe kunstvorm wilde maken, uren kon ik daarover praten met mijn kollega's', zo vertelde hij Benson.

Ik wil één voorbeeldje van deze ware striptechniek geven. In een herdrukt Spirit-verhaal vertelt hij over een man, die zich over de hele wereld probeert te verstoppen voor zijn achtervolger, echter steeds tevergeefs. Eisner brengt dit

hele verhaal in de vorm van één plaatje, waarop je een grote reiskoffer ziet, die geplakt is met stickers van allerlei toeristische plaatsen. Een Eiffeltorentje, een moskee enz. En op al die plakplaatjes zie je de achtervolgde dan weer hevig schrikkend tegenover zijn kwelgeest staan. Met dergelijke - en vaak nog veel spektakulairdere - stunts zit zijn hele oeuvre letterlijk barstensvol; je rolt van de ene verbazing in de andere.

Maar ook daarmee kun je de opsomming van zijn talenten nog niet besluiten. Want ook in het direkt geschreven vlak toont deze duizendpoot zich een meester, die zowel zeer subtiele humor (The Spirit heeft altijd een dubbele bodem) als rauwe achterbuurtdialogen in woorden weet te vangen. Een klasse apart zijn de namen, die hij zijn lange stoet van bijrollen geeft: Mortimer J. Titmouse, Humid J. Millibar, Muley Train, Cranzfranz Qwayle, Nazel Twitch - om enige mannelijke figuren te noemen. Zijn vrouwen (en wat voor vrouwen...) doopt hij met aanduidingen die bewijzen dat hij ook als cosmetica-fabrikant fortuinen had kunnen verdienen. Luister maar naar de volgende strelingen voor het trommelvlies: Silk Satin, Thome Strand, Wild Rice, Flaxen Weaver, Autumn Mews, Wisp O'Smoke, Sparrow Fallon, Sand Saref, Plaster of Paris, Madam Minx, Castanet, Lilly Lotus, Monica Veto, Ice Waters, Orcha Chornya, River Lilly, Peppi Tamale... het kan niet op.

DE EISNER LADIES

Het is vervelend om steeds opnieuw met superlatieven aan te moeten komen, maar ik kan er andermaal niet omheen wanneer ik een enkel woord wijd aan de legendarische stripheldinnen, die Eisner op papier tot leven wekte. Zij waren nl. zonder enige twijfel de mooiste, de meest doortrapt-vrouwelijke wezens, die ooit in een stripverhaal hebben rondgelopen. Jim Steranko, die in zijn 'History of Comics' een grote plaats voor Eisner inruimt (het merendeel van dit artikel is op zijn werk gebaseerd), steekt de loftrumpet over deze stripheldinnen in enige zo voltreffelijke volzinnen dat het zonde zou zijn er niet iets van te citeren: 'Other artists have drawn them more voluptuously but never with more character. They were felines with cigarette holders lounging on sensuous lips. They had exotic eyebrows and big, deep eyes you could go swimming in. They had defiant but fully feminine faces with high cheekbones and strong jaws'... (ik hoop dat men het met me eens is dat je zo iets als Hollandse klompenklosser beter onvertaald kunt laten). In elk geval zijn Eisner's dodelijke dames (want meestal

vinden ze de alledaagse wetten en fatsoenscodes wat te bekrompen voor hun fonkelende manieren van leven) zo fraai, dat hij al een lang artikel waard zou zijn als hij niets meer had getekend dan dat. De intelligentste, subtielste en gevaarlijkste van allemaal is P'Gell, die zich voor het eerst, zoel neergevlijd op een splashpage, voorstelde met de gevleugelde zinsnede: 'I am P'Gell... and this is NOT a story for little boys!!'.

P'Gell

(Zich introduceren zonder verlegenheid is overigens een eigenschap, die alle tijgerkatten rond The Spirit bezitten. Het meisje Powder bijvoorbeeld, merkt bij haar intrede op: 'The name is Powder, like in gun powder - I blow up just as quickly and I'm twice as deadly').

Hoewel The Spirit zich door al deze killer-ladies niet ongaame de rol van lady-killer laat opdringen, is het als puntje bij paaltje zou komen vermoedelijk toch de wat truttige, vreselijk irritante Ellen Dolan, de dochter van de kommissaris, die bij hem de hoogste ogen skoort. Althans - het is haar naam, die hij voor zich heen mompelt als hij gewond is en ijlt van de koorts. Wat overigens niet wegneemt, dat de moedige speurder altijd als de dood is voor Ellen's stuitend kordate pogingen om hem in het huwelijk te sleuren; in talrijke, zeer humoristische episodes zien we hoe de Spirit er dan tussenuit knijpt alsof de satan hem op de hielen zit.

Een andere vaste bijfiguur is Eboney, het negerjongetje dat zo gauw ontroerd is en die door de jaren heen een ontzettend trouwe vriend van The Spirit is gebleven. Er bestaan diverse verhalen waarin Eboney de hoofdrol op zich neemt. Hij heeft eens een liedje geschreven, 'Every Little Bug', waarvan in de topperiode van de strip zelfs echte bladmuziek op de markt is gebracht. Typerend voor de authenticiteit van het epos is weer dat je zelfs jaren later nog allerlei figuren in de ver-

halen dit liedje ziet zingen of fluiten.

'So much to say and so little room to say it in', waren de woorden waarmee ik dit artikel begon en enige pagina's verder kan ik nu weinig anders doen dan ze nog eens zuchtend te herhalen, want er zijn nog zoveel Spirit-details, die het vermelden waard zijn. Maar het is verstandiger om, voorzover die kennismaking nog niet heeft plaatsgevonden, zelf The Spirit te gaan lezen.

SPIRIT PUBLIKATIES

Daarvoor bestaat de laatste tijd gelukkig alle gelegenheid aangezien er op internationale schaal Spirit-herdrukken van de persen komen. Allereerst verschijnen Eisner's meesterwerken sinds ongeveer een jaar in Kuifje (om de zoveel nummers). Het verzamelen van deze reprints is ten eerste aan te raden omdat ze prachtig herkleurd, goed vertaald en bovendien uitstekend geselecteerd zijn. Tenminste: bij de ca. 20, die er tot nu toe verschenen zijn vinden we een aantal klassieke hoogtepunten, w.o. bijv. Eisner's eigen favoriet: de wat trieste legende over Gherhart Schnabble, een klein mannetje, die ontdekte dat hij kon vliegen... maar niemand keek ernaar. Voor andere Spirit-lektuur verwijs ik naar de bijgaande titelopgave. Zoals ik in het voorgaande terloops al heb vermeld heeft Eisner in de afgelopen 2 of 3 jaar af en toe weer eens een nieuw Spirit-verhaal getekend en gepubliceerd. Hoewel er enkele juweeltjes tussen zitten (gekleurd door nota bene Richard Corben), ben ik er toch niet erg opgetogen over. De nieuwe stijlen, waarmee hij experimenteert, zijn beduidend minder sfeervol dan het werk uit de jaren 40 en zelfs afgezien daarvan is er iets dat me niet lekker zit. Een zelfde gevoel als wanneer ik lees dat Bill Haley weer optreedt. The Spirit hoort volledig bij de jaren van de Tweede en de Koude Oorlog, wanneer je hem nu ineens in de Seventies op jacht laat gaan dan krijgt hij iets van een kat in een vreemd pakhuis, iets zieligs bijna - alsof hij persé mee wil doen met een realiteit die niet de zijne is. Maar enfin, dat is een kwestie van persoonlijke opvattingen.

SLOTWOORD

Ik gooi er nu bekaaf mijn penetjie bij neer maar niet zonder een kleine slot-opmerking. 'De Shakespeare van de Strip' heb ik dit artikelje genoemd en ik ben me ervan bewust dat zo'n hoog gegrepen kwalifikatie al gauw tot schampere reacties kan leiden. Tenslotte was die ouwe Engelsman een

genie met niet één maar wel tien super-talenten, een man, die zijn hele vakwereld erg ver vooruit was. Ik weet er alles van en ik heb toch die titel maar gehandhaafd. Ik hoop dat het voorgaande duidelijk gemaakt heeft dat je moeilijk onder zulke torenhoge eretitels uit kunt komen als het gaat om een talent als dat van William E. Eisner en zijn onsterfelijke Spirit.

the spirit: boeken- lijstje

Herdrukken van Spirit-verhalen zijn verschenen in:

- KUIFJE 28e jaargang nrs. 19, 20, 21, 23, 25, 28, 30, 32, 35, 37, 41, 43, 46, 50, 52 en 29e jrg. nrs. 4, 9, 12, 14, en 17.
 - in nr. 4 van Witzend (RFP-versie); in dit blad ook een uitgebreid interview met Eisner;
 - in nr. 10 van het Engelse blad Comic Media;
 - in nrs. 1 en 2 van The Kitchen Sink Spirit (underground-comic-books met oude en enkele nieuwe Spirits; vooral nr. 2 is absoluut onmisbaar omdat deze geheel handelt over de wondermooie P'Gell);
 - in deel II van Jim Steranko's standaardwerk 'The Steranko History of American Comics' (waarin ook een enorme hoeveelheid informatie over dit onderwerp);
 - de eerste 40 Spirit verhalen zijn misschien nog te verkrijgen bij Capt. Comp. (zie hiervoor de advertenties in de bekende Warren-magazines). Gloednieuwe Spirits zijn verschenen in 'Snarf' (begin '73, het precieze nr. ken ik niet), in 'The Tabloid Spirit' (informeren bij Real Free Press) en in nrs. 54 en 55 van het Warren-blad Eerie.
- Het is overigens de bedoeling dat Warren zeer binnenkort met een volledig Spirit-magazine op de markt komt, waarin herdrukken en nieuwe verhalen zouden moeten verschijnen; het blad had zelfs al lang uit moeten zien.
- Terwille van de eerlijk- en volledigheid beken ik tot slot dat door mij ook nog zijn geraadpleegd: 'Who's Who of American Comic-Books Vol. I' en 'The Comic Book Price Guide 73'.

NIEUWS!

Deze rubriek staat onder redactie van Kees de Bree en Martin Wassington. Nieuwtjes kunt u kwijt aan Kees de Bree, Kinkerstraat 59'', Amsterdam.

SKARABEE

Verschenen bij uitgeverij Skarabee: Sjors deel 5: 'Sjors en Sjimmie op weg naar Minasoussa' en 'Sj. & Sj. Avonturen in Minasoussa'. Sjors deel 6: 'Sjors en Sjimmie's avonturen in Minasoussa II' en 'Sjors en Sjimmie op vakantie', alle verhalen getekend door Frans Piët. Piloot Storm deel 4: 'Geheimen van de Krater II' en 'Goodwill Ambassadeur van Valeron', getekend door Henk Sprenger. Aram deel 3: 'Aram en het teken van Yago' en 'Morgan de Magiër', getekend door Piet Wijn. Al deze deeltjes in paperbacks à f 8,90.

Verder nog de van een harde koft voorziene Peanuts-boekjes, naar de in ons land op tv uitgezonden half uur durende specials, genaamd: 'Die hond is van jou Charlie Brown!' en 'Je bent verliefd Charlie Brown'. Eenvoudig van taal maar wat tekeningen en inhoud betreft onweerstaanbaar. Per deel f 9,90. Tenslotte nog een strip die met het oog op de komende wereldkampioenschappen voetbal vlot is uitgebracht: Appie Happie deel 2: 'De tuinkabouter Europa cup' en 'Appie Happie als kopman van de Tip-top-toupet tourploeg' (ook de Tour de France nadert), getekend door Dik Bruynesteyn. Volgende keer zal ik dieper op de boekjes ingaan. (KdB)

WERELDKARTOENALE

De 13de Wereldkartoenaal, welke plaats heeft van 29 juni tot 8 september zal dit jaar voor het eerst aandacht besteden aan het Beeldverhaal (comic strip). In het kader van deze nieuwe dimensie welke aan de kartoenaal gegeven wordt, kunnen we mededelen dat in samenwerking met de Amerikaanse Voorlichtingsdienst, de heer Pierre Couperie die de samenstelling en de teksten van deze tentoonstelling heeft verzorgd en de heren Gerald Gauthier (Opera Mundi), Robert Ahier (UPI) en mevrouw Damoud (Transworld Features) die het materiaal hebben geleend, gedurende de maand juli een overzicht gegeven wordt van de geschiedenis van het beeldverhaal van 1894-1973.

Beginnend met de 'Katzenjammer Kids', het eerste tekenverhaal in de geschiedenis dat in december 1897 verscheen in de 'Morning Journal' van William Randolph Hearst schetst de tentoonstelling alle fasen in de evolutie van een genre

dat zich in tegenstelling tot wat in Europa gebeurde in de Verenigde Staten ook richtte tot de volwassenen en niet enkel tot de kinderen. Zij toont ons de periode van voor de 1e Wereldoorlog met haar fantastische en droomachtige reeksen, de 'roaring twenties' met hun overvloed en optimisme waar het tekenverhaal de weerspiegeling is van een dagelijks bestaan dat met inschikkelijkheid en vriendelijkheid wordt bekeken zoals in 'Blondie'; de verschijning vanaf 1929 van het realistische avonturenverhaal (Tarzan) en de science fiction comics (Flash Gordon, Mandrake) waarvan vele helden vandaag nog actief zijn; de 2e Wereldoorlog die met enige naïviteit de helden der tekenverhalen mobiliseert en ze de vuurdoop laat ondergaan in de jungle van Birma of zoals Buz Sawyer de toestellen van de zeeluchtmacht laat piloteren (vele van deze personages zullen tijdens de oorlog in Korea trouwens opnieuw onder de wapens geroepen worden). Vanaf 1950 krijgt men de terugkeer naar de humor, doordrongen van een zekere melancholie zoals in Peanuts. Vervolgens is er het 'underground'-tekenverhaal. De hedendaagse comic weerspiegelt de problemen van de moderne samenleving en verwezenlijkt de rassenintegratie. Deze uitzonderlijke tentoonstelling zal de vele stripliefhebbers zeker naar Knokke-Heist brengen om benevens deze striptentoonstelling ook de 13e Wereldkartoenaal te bezoeken. (Aldus een persbericht van Wereldkartoenaal XIII.)

CHAT. BOMMELSTEIN

Voor slechts f 2,95 per fles kunt u zich sinds kort enkele wijnsoorten aanschaffen die vernoemd zijn naar Nederlands welvarendste stripfiguur Bommel. De wijnen zijn resp. Chat. Bommelstein Bommelrouge, Chat. Bommelstein Bommelrose (demi sec), Chat. Bommelstein Bommelblanc (d.s.) en Chat. Bommelstein Bommelblanc (sec). Iets duurder is Bommel's Rode Rhône (f 4,95). Rommeldam Ruby (port type) kost zelfs f 5,50. Toch prijzen die een echte wijnkenner wantrouwig de wenkbrauwen zal doen ophalen. Geheel onnodig overigens, want bij een eenvoudige doch voedzame maaltijd hoort een wijn zonder opsmuk en de prijs dient over-

eenkomstig te zijn. Deze wijnen zijn overigens te koop in het pas geopende 'Heer Bommel's Wijnhuys' in de Gierstraat te Haarlem. De flessen zijn voorzien van etiketten waar Bommelstein op afgebeeld staat en op de duurdere afbeelding van de heer voor wie geld geen rol speelt, behalve waar het zijn wijn betreft. Tijdens de opening van het wijnhuys waar men ook glazen kan kopen met Bommel erop à f 1,25 p. st., waren veel Bommelprominenten aanwezig zoals Marten Toonder, Phiny Dick, Jan Gerhard Toonder en Bezige Bij uitgever Geert Lubberhuizen. Hieronder zullen wij het toespraakje afdrucken dat Toonder bij deze gelegenheid hield (gelezen in Haagse Post 19, rubr. 'Eerste Mélange' door G. Brands): 'Dit is, aldus heer Olivier B. Bommel, 'dit is een historisch ogenblik, dat als een gongslag op mijn levenspad ligt, zodat ik een ogenblik de pas moet inhouden. Geen Wonder! Het moment is aangebroken, dat mijn naam als heer en als Bommel verbonden zal worden aan een cultureel hoogtepunt. Vanaf heden zal voor mij alles anders worden. Wanneer ik voortaan voor een geëerde gast een fraaie fles wijn uit de oven haal, zal hij anders smaken. En waarom zult u vragen. Wel, wij staan hier bij de cocon waaruit heer Bommel's wijnhuis direct als een schone vlinder op zal stijgen. Het is dan ook met een vol gemoed, dat ik u uitnodig met mij de blik naar binnen te slaan om u te laven aan geestrijke roerselen die daar gisten en bruisen, zodat u straks verrijkt huiswaarts kunt keren. Een tamelijk lange toespraak als je bedenkt dat de Nederlandse taal een uiterst kernachtig gezegde rijk is: 'Goede wijn behoeft geen krans'. Of zou er aan die kwaliteit getwijfeld moeten worden. Hoe het ook zij, voor iedere Bommelfanaat is een bezoek aan de Gierstraat wel een verplichting geworden vanwege de hoeveelheid Bommelsmuisterijen die er verkrijgbaar zijn. De heren Mondria en De Meulder krijgen het druk met de labels, etiketten, posters, aankondigingen (waar er slechts enkelen van zijn) etc. Om de tijd te verdrijven kunnen zij de in het wijnhuis aanwezige Bommelboeken nog eens doorlezen. (KdB)

CLASSICS WILLIAMS BV

Verschenen is een derde reuzealbum van onze sympathieke wilde Tarzan. Het omvat naast een bijzonder fraaie cover, een 128 pagina's kleurige greep uit het avontuurlijke leven van onze superheld. Kompleet met vertoon van dit keer veel vrouwelijk schoon variërend van Jane tot pygmeeënvrouwtjes met klappertieten. Nu dan even serieus: de door

Russ Manning getekende verhalen zijn aanvaardbaar ingekleurd en van belangwekkende toelichtingen voorzien als:

hoe maak ik een vuurtje, een boog; braden en koken in de wildernis, boomhutten bouwen, kortom jongensdromen voor de doe-het-zelvers.

Gewoon even kopen als compensatie voor de vele matige Tarzan uitgaven die ons overspoelden. De prijs f 9,90 mag daarvoor geen bezwaar zijn.

CASTERMAN

Er gaat niets boven kleur. Het leven bestaat immers ook uit kleur en niet uit zwart/wit. Geen mens heeft me ooit van deze mening af kunnen brengen maar wat niemand gelukt is, is één doodsimpele zwart/wit pagina van een strip wel gelukt. De indianenverhalen van Hans G. Kresse die bij uitgeverij Casterman verschijnen zijn goed van kleur daar is vrijwel iedere stripliefhebber het over eens. Persoonlijk zijn de kleuren me iets te dof, te bruin en te waterverfachtig maar dit terzijde. Toen ik deze week de reeds genoemde zwart/wit pagina van het nieuwe Indianenverhaal 'De Gezellen van het Kwaad' in handen kreeg, ben ik gezwicht en op dit ogenblik zou ik het liefst willen dat alle Kresse verhalen in zwart/wit worden uitgegeven. Ongelooflijk wat er door de kleuren allemaal verloren gaat. In 'De Gezellen van het Kwaad' is Kresse gelukkig wat meer verhalend aan het werk. Je hebt niet meer, zoals in de vorige 2 albums, het idee dat je in een geschiedenisboek in stripvorm zit te kijken. Het is een levendig verhaal waarin alleen de schrijfmachineletters in de tekstballons me nog blijven irriteren. Toch is het een album, dat ik nu wel aan kan raden in tegenstelling tot de vorige albums. Zonder dat de geschiedenis geweld wordt aangedaan is er een prettig leesbaar verhaal gemaakt dat niet meedoet aan mythevorming. Ook de pas verschenen delen 'De prins van de nijl' door Jacques Martin en 'Het geheim van koning Arthus' door Francois Craenhals zijn albums die geen liefhebber van de historische strip kan en mag missen. Uitg. Casterman, rue des Soeurs Noires, 28/B7500 Tournai (belgique). Eerdaags bij Casterman albums van Corto Maltese in kleur. Erge mooie pasteltinten! (KdB)

NIEUWS!

UNDERGROUND

Nieuw verschenen underground-strips: 'Dopin Dan' nr. 3, door Ted Richards. 'Wimen's comix' nr. 3, door oa Shelby, Lee Marrs, Trina Robbins, Petchesky, Moria, Simone Bressler etc. 'The image of the beast', een verhaal van Philip Jose Farmer bewerkt en getekend door Grisly. 'Compost comics' door R. T. Reece, George Metzger, Larry Todd en T. P. Gasparotti. 'Pudge Girl Blimp' nr. 1, door Lee Marrs. 'Meef comix' nr. 2, door F. Schrier. 'Truckin' nr. 2, door George Metzger. 'Psychotic Adventures' nr. 2 door Charles Dallas. 'Big League Laifs' door Jim Himes. 'The best of wonder wart-hog' nr. 3, door Gilbert Shelton en Tony Bell. 'Zap Comix' nr. 7, met werk van Crumb, Wilson, Moscoso, Spain, Griffin, Williams en Shelton. Hier onderbreek ik de opsomming even om te zeggen dat er in Zap meer dan uitstekend werk staat. De nu volgende comix vind ik stuk voor stuk beter dan de reeks waar ik mee ben begonnen. 'Sphinx' nr. 3, door Susan Morris. 'L. A. Comics' nr. 2, met werk van Brian McBean, Christofer, Gervasio Loma, Jim Ferguson, Bob Taylor en Erroll McCarthy. 'Nard n' Pat' nr. 1 door Jayzey Lynch, waarschijnlijk het origineelste boekje van alle nieuwe uitgaven. Tot slot de 2 comix in kleur: 'Bijou' nr. 8, 'a humor issue' met werk van Lynch, Stout, Skip Williamson, Denis Kitchen, Dale (die Pogo van Walt Kelly in zijn satire op laat draven), Crumb die onder het nauwelijks te doorgronden pseudoniem Arzy Crumbzy voortreffelijk 'Pard 'N' NAT', met wat letterwisselingen komt u wel op het goede spoor, de strip van Jay Lynch persifleert. Verder nog Griffith, J. Green, Murphy, en Kinney. Dit boekje moet u hebben, daar zult u van overtuigd zijn zodra u het ingekeken hebt. Als laatste noem ik nog de EC-herdruk 'Crime Suspensstories' nr. 25, ofwel classic reprint nr. 6, met oa werk van Krigstein en George Evans (van wie ook een korte biografie is opgenomen). Prijs per deel f 2,50, en van de kleuren-comix f 4,-. Verkrijgbaar bij de vertrouwde adressen zoals Paranoia, R. F. P. etc. (KdB)

ARTIKEL

Over Bommel: 'Par Exemple! Aspecten van het Bommelverhaal' door M. van Hattum in de 'Spektator' (jaargang 3, nr. 3). Liefst 27 pagina's over Tom Poes en Bommel, duide-

lijk geschreven in de stijl en onderzoektrant van Rudolf Geel. Een duidelijke plaatsbepaling. Afschuwelijk onwetenschappelijk (en dit zeg ik alleen maar omdat het artikel wel wetenschappelijk pretendeert te zijn) is het feit dat Van Hattum geen gebruik heeft gemaakt van 1e drukken of oorspronkelijke uitgaven maar van de verknipte en veranderde Bezige Bij Bommels die dus geen goed overzicht geven van de ware stand van zaken. Het wordt dus ook een giller wanneer Van Hattum met uitgebreide lijsten op de proppen komt waarin in tabellen meegedeeld wordt in welke aflevering(plaatje) het avontuur begint. Als je zoiets al vast zou kunnen stellen, wat niet eenvoudig is, heb je toch zeker een 1e druk nodig omdat daar meer plaatjes en tekst in staat dan in de B.B. -pockets. Weg tabellen, weg tijd. Een volgende keer beter! Voor de Bommel-liefhebber is een los nummer van de Spektator te verkrijgen bij: Thespa Uitgeverij, Koninginneweg 164, Amsterdam. Prijs f 4,-.

HORRE

Bij uitgeverij Tango waar tegenwoordig Eric de Noorman zijn kontroversiële herdrukken beleeft, is nu een ideaal gedrukte heruitgave van de strip 'Horre, Harm en Hella' verschenen. Daar de courant 'De Telegraaf' voor mij 'besmet' leesvoer is, heb ik de strip die in deze krant verscheen pas heel laat onder ogen gekregen. Via een tante van m'n vriend z'n vader kwamen 'Horre Harm en Hella' later in uitgeknipte vorm tot mij. Het begin heb ik echter gemist en deze beginverhalen 'Het gebroken hoofd' en 'De kaaïmanstanden' zijn nu door Tango gebundeld. Prijs f 9,90. Het zijn eigenlijk best goede stripverhalen. De tekst mag dan wel in de trant van Toonder zijn, de inhoud van de strip is zo bizar dat het 'Toonder-toontje' langzamerhand wegebt. De tekst sluit lang niet altijd aan bij wat de illustraties te bieden hebben zodat je én via de tekst én via de tekeningen losstaande informatie aangeboden krijgt. Iets wat tegenwoordig in strips nog amper te vinden is. Wat dat betreft komplimenten aan tekstschrijver Andries Brandt, een goed verteller. De tekeningen van Dell zijn ook typisch Toonderiaans maar dankzij de rare, paranormale wegen die vader Grins en

zijn van ronde vormen en poppogen voorziene dochter Hella bewandelen heeft de strip toch ook weer zo'n geheel eigen sfeer dat slechts een kniesoor daar op let. Volgens de opvatting van Horre Grins is het de maatschappij die vreemd is en niet hijzelf en zijn dochter Hella, alhoewel hij al in het eerste plaatje door een woedende dorpsgemeente uit zijn huis wordt verjaagd (het blijkt volgens zijn woorden al de 4e keer te zijn). Nadat zij het huis zijn uitgedreven wordt stevast het huis in brand gestoken. Een proces dat zich in de volgende verhalen aan het eind van ieder avontuur afspeelt. Een rusteloos bestaan zo te zien. Tevens een bestaan waar je geheel in wegduikt gedurende de tijd die je nodig hebt om de strip te lezen en het spreekwoordelijke 'in één adem' is hier uitermate goed van toepassing. Door de grandioze sfeer die Andries Brandt weet op te roepen is het één van de leukste en gekste strips die ik ken. Kees de Bree.

KRESSE

Van de hand van Nico Noordermeer verscheen een aanvulling op zijn Kresse bibliografie. Deze aanvulling voorzien van een omslag met Xander bevat naast veel gegevens over het illustratieve werk van Kresse een uitgebreid interview met de meester en een herdruk van de in Tom Poes weekblad verschenen strip Xander. Dit fraaie stuk speurwerk is verkrijgbaar bij Nico Noordermeer te Harlingen via overschrijving van f 12,50 (inkl. verzendkosten) op p.g. 494637. Nog beperkt verkrijgbaar is de Kresse bibliografie voor f 6,75 op dezelfde rekening.

SEMIC

Aan de Brouwersgracht gaat men onverdroten voort met het uitbrengen van een aantal suksesstrips van Dargaud. Als zodanig verscheen een eerste verhaal van Bob Morane 'Operatie Zwarte Ruiter', omvattende 52 pag. in kleur voor f 3,95. Nummer 2 uit de reeks zal in september verschijnen. In de reeks Fort Navajo/Lt. Blueberry -zonder meer een van Dargaud's hoogtepunten- ver-

scheen een nieuwe Nederlands-talige uitgave 'Generaal Geelkop'. Een volgend deel kunnen we in oktober tegemoet zien. (Oudere Blueberry's zijn nog na te bestellen.)

De uitgave 'Nogmaals getekend, Olivier Blunder' nomen est omen- staat garant voor lachen, gieren, brullen.

Voor de wat jeugdiger stripezers verschenen Dennis nr. 8, Woody Woodpecker nr. 5, de Roze Panten en een nieuwe serie Tom en Jerry. 'Tweemaal raak', het derde verhaal van Tanguy en Laverdure verscheen voor de prijs van f 3,95.

In de Semic Strip Serie verschenen nieuwe uitgaven in zwart/wit reprints van dagbladstrips uit binnen- en buitenland: Linke Loetje 3, Jippie 3 en een eerste deel van de nieuwe reeks Rip Kirby. Te verwachten begin juni Stripmix nr. 5.

RU EN BOMMEL

'Ondanks het feit dat de avonturen van heer Ollie B. Bommel sedert enkele jaren ook in een aantal ochtendbladen verschijnen, blijft het strikt voorbehouden lektuur voor oplettende NRC-lezertjes.

(J. H. D. Bol RU Utrecht)

VOOROORDELEN

VEROORDELEN

(Bij het verschijnen van 'Oudjes kijken' een uitgave van de Nederlandse Federatie voor Bejaardenbeleid)

Het beeldverhaal mag zich nog steeds verheugen in toenemende bruikbaarheid voor alle soorten zaken. Gebruikt en gebruikte men reeds strips in een poging de werkende stand te verheffen (Stripje), nu dan heeft de Nederlandse Federatie voor bejaardenbeleid de strip aangeprepen in een poging de sullige massa wakker te schudden, dat gaat niet al te zachtzinnig, maar dit is wellicht de laatste manier om met geweld en krenten dit uitgeaktiede volk te raken.

Zo zien we in een 'lachspiegel' knorrige opaatjes, kreukelige omaatjes, hulpeloos, nutteloos, seksloos, netjes opgeborgen, zorgvuldig afgestofd, onder het opschrift 'niet werken, kop houden'.

'Opvreter zijn het', - het wrange zijn echter niet de tekeningen van Monika Gerritsen, maar de praktijk die leert dat de massa van dit n. b. sterk vergrijzende volk het net zo ervaart. Dat kan leiden tot een gruwelijke 'science fiction-strip'.

TOM POES

Bij uitgeverij Amsterdam Boek is het legale (dat moet er tegenwoordig bij) Tom Poes verhaal 'Tom Poes en de Schat-scherven' verschenen. Prijs van dit complete avontuur in kleur f 3,95.

STRIPROFIEL

Het beste van het nieuwe nummer van Stripprofiel (jaargang 1, nr. 5) is het interview met Jos Looman, de tekenaar van 'Dzjengis Khan', niet vanwege de vragen maar vanwege de openhartigheid van Looman. Verder is er in dit 16 pagina's tellende fanzine niet veel te beleven. Wat nieuwtjes, veel rektifikaties, een complete lijst van de in de 'Collectie Jong Europa' verschenen albums en dan nog Har Brok die de oplossing van de prijsvraag welke onder de titel 'Kent u uw Knifje?' in Stripschrift gepubliceerd werd, liet plaatsen in Stripprofiel.

Prijs van S. profiel f 1,-. Te bestellen bij G. J. Aartsen, Bestevaerstraat 59, Assendelft. In het volgende nummer komt Martin Lodewijk aan het woord.

PEP

Zoals u allen reeds weet staan er ingrijpende veranderingen te gebeuren bij Pep. Voorafgaande aan deze revolutionaire gebeurtenissen komt in Pep van 7 juni een nieuw Joris P. K. verhaal van 22 pagina's 'De Valse Koning'.

Voortaan zal m. i. v. nr. 22 in het midden van Pep - dus zo mogelijk uit te halen (oude Stripschrift formule) - een compleet verhaal in zwart/wit verschijnen van 20 pagina's. Volgens de uitgever gaat dit niet ten koste van het aantal pagina's en zullen naast deze twintig nog 32 pagina's stripvoer worden verstrekt. Welaan dat eerste verhaal is een kraker nl. het Comanche verhaal 'De Samenzwering'. In Pep 23 wordt dat verhaal RAHAM 'De strijd om het bestaan' uit Piff, bovendien start een nieuwe strip van John Bakker 'Jab en de Groenbol' een 8 pagina-verhaal (4 pag. in Pep 23 en 4 in Pep 24). Pep 24 komt met een 20 pagina-verhaal van Conan, uit de Marvel Comics Group. In Pep 25 starten Ton en Tinneke-verhalen van Franquin en komt een Tour de France-spel van Robert van der Kroft. Bovendien zullen onafhankelijk hiervan de koppen boven de diverse strips verluchtigd worden met tekeningetjes voor zover dat al niet gebeurde.

DE VRIJBUITER

Toegegeven het is even wennen wanneer je de keiharde kleuren ziet van de vele oorspronkelijk spaanse strips die nu reeds geruime tijd op de nederlandse markt zijn. Gedurende de tijd dat deze strips bij de marktkooplui en de tweedehandsboekwinkeltjes in de bakken staan -

nog steeds de onuitputtelijke bron voor vooral de minderbedeelden onder de stripminnaars - schoot mijn hand door naar oude Lombard-, Dupuis- en Standaard uitgaven, bij voorbaat Ibanez-strips op de kleurige omslag afwijzend.

Wanneer je dan door vasthoudendheid en vriendelijkheid van een uitgever regelmatig van een portie van deze werkjes wordt voorzien, word je onwillekeurig nieuwsgierig. Nu dan zo'n half jaar geleden mijn nieuwsgierigheid het van de tegenzin won, vatte ik het eerste Paling en Ko album ter hand. Zonder een duidelijke presentatie werd ik direkt in een verhaal geworpen 'Het Atoomsulfaat', een vaart die later alle verhalen blijkt te kenmerken.

Slechts de aanduiding Paling en Ko zijn twee scherpzinnige agenten (waarbij juist degene die ik voor Paling versleet Ko bleek te zijn), werpt enig licht op alles wat er staat te gebeuren. En dat is zéér veel, er gebeurt zo krankzinnig veel op alle pagina's, dat het verhaal onbelangrijk wordt, het is dan ook niet het sterkste deel van de strip. Het gaat in deze strip om grollen; vallend, gierend brullend buitelen de hoofdfiguren naar de laatste pagina. Belangrijkste voorwaarde voor al dit plezier is het vermogen van Ko om zich onder alle omstandigheden in de meest vreemdsoortige objecten te vermommen. Dit wordt door Ibanez dan ook maximaal uitgebuit. Wanneer je je louter wilt vermaken, doet het geheel van actie en pretentieloze humor prettig aan, hoewel ik besef dat niet iedereen hiervoor gevoelig zal zijn. De prijs f 3,25 kan overigens geen bezwaar zijn om het eens te proberen.

Verschenen zijn de delen: 1. Het Atoomsulfaat, 2. Jacht op de Zwarte Bende, 3. Paling en Ko op safari, 4. Paling en Ko als stierenvechters, 5. Het geval van de stokvis, 6. Op dievenjacht, 7. Loetje met het hoedje, 8. De superdetectives, 9. De verandermachine en 10. De geschiedenis van Paling en Ko. Een vergelijkbare serie van minder kwaliteit is Boss en Bolle, identieke situaties, maar o. m. door het ontbreken van de metamorfosetoestanden, de slechte inlettering en druk blijft er veel te wensen over. Realistischer na dit Spaans geweld en prettiger van kleur zijn de verhalen van Pythagoras en Co. Hoofdpersonen zijn Matthias en Ketty en de onmetelijk wijze uil Pythagoras. Derib tekeningen en Job scenario staan garant voor redelijke jeugdverhalen. Ook Yakari van dezelfde schepers, een soort Hiawatha, behoort tot de kinderstrips. De Avonturen van Commissaris Antonio, stammend uit de tekenstudio's van Henri Desclez met scenario's van Patrice Dard

vormen voor mij maar een war-rig geheel. Met de scenario's gaat het dan nog wel, maar de tekenstijl fluktueert konstant van realistisch naar karikaturaal. Voer voor hen die van variaties houden, mij konden althans deze niet bekoren. (MW)

ST. JUTTEMIS

Stripje, het stripblad voor werkende jongeren en scholieren in het lager beroepsonderwijs, introduceert in haar aprilaflevering een 'nieuw' nationaal feest: Sint Juttemis, als het feest der herinnering. De samenstellers van het blad hebben daarom 2 wenskaarten bijgesloten: 'Vrolijk St. Juttemis' en 'Een geknijsd sint juttemis' die verstuurd dienen te worden aan alle mensen of instanties die hun belofte(n) niet zijn nagekomen. Maar zegt Stripje, ook de eeuwige twijfelaars, de mooipraters, bureaucraten en op-de-lange-baan-schuivers kunnen zo'n kaart verwachten. Een kaart die hen tot de daden aanspoort die ze tot St. Juttemis hadden uitgesteld. De kaarten zijn in mapjes van 4 verkrijgbaar door storting van f 1,- op gironummer 3013089 van Stichting Stripje, Woerden, onder vermelding van 'St. Juttemis'.

DONALD DUCK

Voor liefhebbers van oude Barks-verhalen het bericht dat de nummers 20 t/m 32 weer volop gelegenheid bieden het jeugdsentiment te voeden.

LUCKY LUKE

Na Pep, Kuifje, Donald Duck, Bobo, Robbedoes e. a. heeft nu ook Lucky Luke een eigen blad en terecht, want iemand die sneller kan schieten dan zijn eigen schaduw dient een eigen periodiek te hebben, om daarvan verslag te doen. Verschil met de bestaande stripbladen is dat het een maandblad is en de redactie heeft afgezien van het karakter dat de meeste stripbladen typeert, nl. de vervolgverhalen. Lucky Luke waarvan het eerste nummer in maart verscheen bevat korte complete verhalen variërend in lengte van 6 tot 12 pagina's. Ruimten tussen de stripverhalen wordt opgevuld met een LL krant volgeschre-

ven door Rantanplan. Midden in het blad een uithaler, op te bouwen tot reuzeposter van John Wayne. Hoofdredakteur is Claude Moliterni (Phénix) en artistiek directeur Morris. Terwijl Henk Albers regelmatig bijdragen zal leveren.

GELEZEN IN

Het Parool: 'Paul McCartney, voormalig Beatle, heeft de filmrechten gekocht van de eertijds beroemde strips van Bruintje Beer teneinde een tekenfilm te laten vervaardigen rond het beertje. Paul zelf: 'Die dingen nemen erg veel tijd in beslag. Het maken van een film is een erg lang proces. Maar ik heb de filmrechten van Bruintje gekocht en ik werk er zoveel mogelijk aan. Ik ben beslist niet van plan om het project in de kast te laten liggen onder dikke lagen stof.'

CURIOSITY

Het Belgische tweemaandelijks verschijnende Curiosity Magazine toont met haar 7e nummer aan steeds meer de kant van een blad vol strips op te gaan dan 'het blad over strips (met herdrukken)' te continueren dat het eerst was. Het is maar wat je prefereert. In dit nummer opnieuw de gebruikelijke herdruk van een compleet 'Félix'-verhaal door M. Tilieux, getiteld: 'Fausse Monnaie'. Verder strips van amateurs en nog de strip 'Les jeunes ailes' door Jijé, een oud avontuur van Fred Morgan 'La Montagne d'émeraude' door Sirius, 'Atomas' door Pellos, 'Military Folies' door M. Hardy, 'Les vautours de la Sierra Mendoza' door Mail Syme en nog een hoop andere strips. In totaal 72 pagina's voor 90 Bfr. of voor 12 Ffr. (om en nabij de f 7,-). Door het afdrucken van leuke oude strips naast slechte en redelijke amateurstrips is het een blad met 2 gezichten. Moeilijk aan te raden of af te raden. Félix en Jijé blijven de grote trekpleisters waar u het beste ja of nee tegen kunt zeggen. Te bestellen bij: Deligne Michel (Curiosity House), 133, Chaussée de Louvain, 1030 Bruxelles, België.

STANDAARD

Het jeugdsentiment van Willy Vandersteen heeft gestalte gekregen in de strip Robert en Bertrand. Inmiddels verscheen reeds het derde album in de reeks getiteld: 'De Nabjar van Poenjab'. Suske en Wiske nr. 147 De poppenpakker, Bessy nr. 109 De schoolmeester, Jerom nr. 55 De bevroren vlammen, De Rode Ridder nr. 60 Diderta en het Suske en Wiskewinterboek tonen in ieder geval aan dat de Vandersteen studio's massa's werk aan kunnen. Marc Sleen's Nero verscheen in het nieuwe album 'De mosterd van Abraham'.

HRARF!.. HRARF!..
HRARF! HIIHIIIIII!
GNURF! GA BESLIST'S
KYKEN BY STRIPANTIQUARIAAT
PANDA! HIIHII!..
WAANZINNIG OUDE EN NOG..GNARF..
...OUDERE STRIPS! UITERAARD..
...HIIHII...ALLE NIEUWE!.. EN AL DIE
AFGRYSELYK.. HRARF... MOOIE..
...SOB..FRANSE BOEKEN!!!
STRIPWEEKBLADEN...PUZZLES...
...LATEX-POPPETJES EN ...
..HIIHIIIIII... **DE HELE**
SANTEM EKRAAM!!
..SOB..!

FREDERIKSTRAAT 151
's.GRAVENHAGE 070-461637